T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

YETİŞKİN BİREYLERDE BAĞLANMA STİLLERİ İLE İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: VAN İLİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Mansur KILIÇ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL

İstanbul – 2023

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Mansur KILIÇ

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Yetişkin Bireylerde Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Van İli Örneği

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Klinik Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 26.12.2023

Sayfa Sayısı : 76

Tez Danışmanları : Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL

Dizin Terimleri : Yetişkin Bireyler, Bağlanma Stilleri, İlişki Doyumu

Türkçe Özet : Bu araştırmada, güvenli bağlanma stilinin ilişki doyumu ile pozitif yönde; kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumu ile negatif yönde ilişkili bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Mansur KILIÇ

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

YETİŞKİN BİREYLERDE BAĞLANMA STİLLERİ İLE İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: VAN İLİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Mansur KILIÇ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL

İstanbul – 2023

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mansur KILIÇ

…/…/2023

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mansur KILIÇ'ın, Yetişkin Bireylerde Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Van İli Örneği adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Necmettin AKSOY

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL

(Danışman)

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Volkan DEMİR

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2023

İmzası

Prof. Dr. Ad SOYADI

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmanın amacını, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu amaçla, bu araştırma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Van ilinde yaşayan ve 18-65 yaş aralığında yer alan yetişkin bireyler oluştururken örneklem grubunu ise kartopu örnekleme yöntemi ile seçilen 412 yetişkin birey oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Google Forms aracılığıyla oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeklerinin örneklem grubuna uygulanması ile toplanmıştır. Verilerin analizi, SPSS-28 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonunda; yetişkin bireylerde bağlanma stillerinin yaş grubu, eğitim durumu, gelir durumu ve ilişki türüne göre anlamlı farklılıklar gösterdiği, cinsiyet ve ilişki süresine göre anlamlı farklılık bulunmadığı bulgulanmıştır. Ayrıca, ilişki doyumunda yaş grubu, gelir durumu, ilişki süresi ve ilişki türüne göre anlamlı farklar tespit edilirken, cinsiyet ve eğitim durumuna göre ise anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. Ek olarak, güvenli bağlanma stilinin ilişki doyumu ile pozitif yönde; kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumuyla negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak, yetişkin bireylerin bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisine dair kurulan modelin anlamlı olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu kapsamda, güvenli bağlanmanın ilişki doyumu üzerinde bağımsız olarak anlamlı bir etkisi olmadığı; kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumunu bağımsız olarak da yordadığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin Bireyler, Bağlanma Stilleri, İlişki Doyumu.

SUMMARY

This research was conducted to examine the relationship between attachment styles and relationship satisfaction in adults. In this axis, it was decided to conduct the research in relational screening model. While the population of the research consists of adult individuals aged between 18-65 years living in the province of Van, the sample group consists of 412 adult individuals selected by the snowball sampling method. The data of the research were collected by applying the Personal Information Form, Adult Attachment Style Scale and Relationship Satisfaction Scales created via Google Forms to the sample group. The analysis of the obtained data was made with the SPSS-28 statistical program.

At the end of the research; While it was determined that attachment styles in adult individuals showed significant differences according to age group, education level, income level and relationship type, no significant results were found according to gender and relationship duration. Additionally, while significant differences were detected in relationship satisfaction according to age group, income level, relationship duration and relationship type, no significant results were found according to gender and education level. Additionally, secure attachment style has a positive relationship with relationship satisfaction; It was concluded that anxious/ambivalent attachment and avoidant attachment styles were negatively and significantly related to relationship satisfaction. Finally, it was concluded that the model established regarding the effect of adult individuals' attachment styles on relationship satisfaction was significant. In this context, secure attachment did not have a significant independent effect on relationship satisfaction; It was concluded that anxious/ambivalent attachment and avoidant attachment styles independently predicted relationship satisfaction.

Keywords: Adult individuals, attachment styles, relationship satisfaction

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
SUMMARY ii
İÇİNDEKİLER iii
KISALTMALAR v
TABLOLAR LİSTESİ vi
GRAFİKLER LİSTESİ viii
ŞEKİLLER LİSTESİ viii
ÖNSÖZ ix
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
GENEL BİLGİLER

1.1. Bağlanma Stilleri 6
1.1.1. Ainsworth'un Üçlü Bağlanma Modeli 6
1.1.1.1. Güvenli Bağlanma 7
1.1.1.2. Kaygılı/Kararsız Bağlanma 7
1.1.1.3. Kaçınan Bağlanma 7
1.1.2. Hazan ve Shaver'in Üçlü Bağlanma Modeli 8
1.1.2.1. Güvenli Bağlanma 9
1.1.2.2. Kaygılı/İkircikli Bağlanma 9
1.1.2.3. Kaçıngan Bağlanma 10
1.1.3. Ainsworth'un Üçlü Bağlanma Modeli 10
1.1.3.1. Güvenli Bağlanma 12
1.1.3.2. Saplantılı Bağlanma 12
1.1.3.3. Kayıtsız Bağlanma 13
1.1.3.4. Korkulu Bağlanma 13
1.2. İlişki Doyumu 14
1.2.1. Tanımı 14
1.2.2. Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişki 16

İKİNCİ BÖLÜM
YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli 18
2.2. Evren ve Örneklem 18
2.3. Veri Toplama Araçları 25
2.3.1. Kişisel bilgi formu 25
2.3.2. Erişkin bağlanma biçimi ölçeği 25
2.3.3. İlişki doyumu ölçeği 25

2.4. Verilerin Analizi 26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

3.1. Bağlanma Stillerine Dair Bulgular 28
3.2. İlişki Doyumuna Dair Bulgular 33
3.3. Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular 36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TARTIŞMA

4.1. Bağlanma Stillerine Dair Sonuçların Tartışılması 39
4.2. İlişki Doyumuna Dair Sonuçların Tartışılması 42
4.3. Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçların Tartışılması 45

SONUÇLAR VE ÖNERİLER 47
KAYNAKÇA 50
EKLER 57
Ek-1: Etik Kurul Onayı 57
Ek-2: Kişisel Bilgi Formu 58
Ek-3: Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği 59
Ek-4: İlişki Doyumu Ölçeği 60

KISALTMALAR

f	**:**	Frekans
F	**:**	Anova Değeri
n	**:**	Katılımcı Sayısı
p	**:**	Anlamlılık Değeri
r	**:**	Korelasyon Değeri
t	**:**	Bağımsız Gruplar t Testi Değeri
sd	**:**	Serbestlik Değeri
ss	**:**	Standart Sapma

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yetişkin bireylerin cinsiyet bilgileri (n=412) 19
Tablo 2. Yetişkin bireylerin yaş grubu bilgileri (n=412) 20
Tablo 3. Yetişkin bireylerin eğitim durumu bilgileri (n=412) 21
Tablo 4. Yetişkin bireylerin gelir durumu bilgileri (n=412) 22
Tablo 5. Yetişkin bireylerin ilişki süresi bilgileri (n=412) 23
Tablo 6. Yetişkin bireylerin ilişki türü bilgileri (n=412) 24
Tablo 7. Bağlanma stilleri ile ilişki doyumuna dair çarpıklık ve basıklık değerleri 26
Tablo 8. Bağlanma stillerinin cinsiyete göre karşılaştırılması 28
Tablo 9. Bağlanma stillerinin yaş grubuna göre karşılaştırılması 29
Tablo 10. Bağlanma stillerinin eğitim durumuna göre karşılaştırılması 30
Tablo 11. Bağlanma stillerinin gelir durumuna göre karşılaştırılması 31
Tablo 12. Bağlanma stillerinin ilişki süresine göre karşılaştırılması 32
Tablo 13. Bağlanma stillerinin ilişki türüne göre karşılaştırılması 33
Tablo 14. İlişki doyumunun cinsiyete göre karşılaştırılması 34
Tablo 15. İlişki doyumunun yaş grubuna göre karşılaştırılması 34
Tablo 16. İlişki doyumunun eğitim durumuna göre karşılaştırılması 34
Tablo 17. İlişki doyumunun gelir durumuna göre karşılaştırılması 35
Tablo 18. İlişki doyumunun ilişki süresine göre karşılaştırılması 35
Tablo 19. İlişki doyumunun ilişki türüne göre karşılaştırılması 36
Tablo 20. Bağlanma stillerinin ilişki doyumu ile ilişkisi 37
Tablo 21. Bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisi 38

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Yetişkin bireylerin cinsiyet bilgilerinin dağılımı.....19
Grafik 2. Yetişkin bireylerin yaş grubu bilgilerinin dağılımı 20
Grafik 3. Yetişkin bireylerin eğitim durumu bilgilerinin dağılımı.....21
Grafik 4. Yetişkin bireylerin gelir durumu bilgilerinin dağılımı.....22
Grafik 5. Yetişkin bireylerin ilişki süresi bilgilerinin dağılımı.....23
Grafik 6. Yetişkin bireylerin ilişki türü bilgilerinin dağılımı.....24

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Prototipi (Bartholomew ve Shaver, 1998).....11

ÖNSÖZ

Çalışmam boyunca bilgisi ve akademik tecrübesiyle yanımda olan, tez yazım sürecinde karşılaştığım zorluklara karşı anlayışla yaklaşan ve çözüm odaklı yaklaşımıyla bana yol gösteren tez danışmanım, değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL'e destekleri ve yol göstericiliği için teşekkür ederim.

Çalışma sürecimde bana sürekli destek olan tüm dostlarıma ve arkadaşlarıma, ayrıca çalışmama zaman ayırarak destek olan tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemde maddi ya da manevi tüm alanlarda desteklerini her zaman yanımda hissettiğim aileme çok teşekkür ederim.

Bu sürece başlamamda beni cesaretlendiren ve sürdürmekte zorlandığım zamanlarda desteğini her zaman yanımda hissettiğim sevgili eşim Side Aybike KILIÇ'a teşekkür ederim.

Mansur KILIÇ

GİRİŞ

Bu bölümde, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu doğrultuda, araştırmanın problemi, araştırmanın önemi,araştırmanın hipotezleri, araştırmanın sınırlılıkları, araştırmanın varsayımları ve araştırmanın temel kavramları paylaşılmıştır.

Problem Durumu

Bu araştırmanın problemini, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın alt problemlerini ise bağlanma stillerini ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin cinsiyet, yaş grubu, eğitim durumu, gelir durumu, ilişki süresi ve ilişki türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir. Bu doğrultuda, araştırma kapsamında aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde cinsiyete göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
2. Yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde yaş grubuna göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
3. Yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
4. Yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde gelir durumuna göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
5. Yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde ilişki süresine göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
6. Yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde ilişki türüne göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
7. Yetişkin bireylerin ilişki doyumunda cinsiyete göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
8. Yetişkin bireylerin ilişki doyumunda yaş grubuna göre anlamlı farklılaşma var mıdır?

9. Yetişkin bireylerin ilişki doyumunda eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
10. Yetişkin bireylerin ilişki doyumunda gelir durumuna göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
11. Yetişkin bireylerin ilişki doyumunda ilişki süresine göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
12. Yetişkin bireylerin ilişki doyumunda ilişki türüne göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
13. Yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasında anlamlı ilişki var mıdır?
14. Yetişkin bireylerin bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerinde anlamlı etkisi var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiye yönelik yürütülen araştırmalar incelendiğinde, bu iki kavramın birbirleri ile güçlü bir ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu sebeple, ilgili literatürde bağlanma stilleri ve ilişki doyumu özelinde yürütülen araştırmalar mevcuttur. Ancak yürütülen çalışmaların ağırlıklı olarak üniversite öğrencileri özelinde yürütülmesi yetişkin bireyler örneklemini yeterince yansıtmamaktadır. Örneğin; Sarı (2008), Yavuz (2018), Ogan (2021) ve Çelimli (2022) tarafından yürütülen araştırmalar, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi üniversite öğrencileri örneklemi üzerinden açıklamaktadır. Her ne kadar üniversiteler her yaş grubundan öğrencilerden oluşsa da ağırlıklı olarak genç yetişkinler bu eğitim kurumlarında öğrenimlerini sürdürmektedir. Dolayısıyla, ilgili çalışmalarda elde edilen sonuçların yetişkin bireylere genellenmesi, doğru sonuçlar vermeyecektir. Bu bakımdan, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişki özelinde yetişkin bireyler kapsamında bir boşluk olduğu söylenebilir. Ancak yetişkin bireyler özelinde yürütülen araştırmalar ele alındığında; benzer konularda yürütülen çalışmaların bağlanma stilleriyle evlilik doyumunu ilişkilendirdikleri belirlenmiştir (Curun ve Çapkın, 2014; Öztahtacı, 2017; Girgin ve Şık, 2018; Çelebi ve Polat, 2019; Lau and Peterson; Power, 2019; Zarrin, 2020). Bu noktada, yetişkin bireyler üzerine yürütülen araştırmaların romantik ilişkileri evliliğe indirgediği söylenebilir.

Oysa farklı yaş gruplarında yer alan yetişkinlerin flört, sevgili, sözlü, nişanlı ya da evli olma gibi farklı seçenekleri olabilmektedir. Dolayısıyla, yetişkin bireylerin ilişkilerini sadece evliliğe indirgemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Bu kapsamda, literatürün ilişki doyumunu genç yetişkinler özelinde değerlendirildiği ve yetişkin bireylerde ise evlilik doyumunu referans aldığı söylenebilir. Bu araştırmalardan hareketle, literatürde yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi ortaya koyma bakımından yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar, literatürde yer alan bu boşluğu gidermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, araştırma sonuçlarının ileride benzer konularda yürütülecek araştırmalara da yol göstereceği tahmin edilmektedir. Araştırma kapsamında elde edilecek sonuçların yetişkin bireyleri daha yakından tanımaya ilişkin ipucu niteliğinde bilgiler vermesi, araştırmanın önemini ortaya koyan bulgular arasında yer almaktadır.

Araştırmanın Hipotezi

Bu araştırmanın ana amacı, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Alt amaçlarda ise yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ile ilişki doyumunun cinsiyet, yaş grubu, eğitim durumu, gelir durumu, ilişki süresi ve ilişki türü gibi demografik değişkenlere göre karşılaştırılması yer almaktadır. Bu doğrultuda, araştırma kapsamında test edilecek hipotezler şu şekildedir:

H_1: Yetişkin bireylerin bağlanma stilleri demografik değişkenlere göre anlamlı fark göstermektedir.

H_2: Yetişkin bireylerin ilişki doyumları demografik değişkenlere göre anlamlı fark göstermektedir.

H_3: Yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ile ilişki doyumları arasında anlamlı ilişki vardır.

H_4: Yetişkin bireylerin bağlanma stilleri, ilişki doyumunu yordamaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Yetişkin bireylerin katılımıyla,

2. Van ilinde yaşayan bireylerle,
3. Kartopu örnekleme yöntemiyle seçilmiş 412 kişilik örneklem grubuyla,
4. Kişisel Bilgi Formu, Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeği ile toplanan verilerle,
5. 60 yaş üzeri katılımcılara ulaşılamaması sebebiyle 18-60 yaş aralığındaki bireylerle sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada;

1. Yetişkin bireylerin ölçek maddelerine samimi cevaplar verdiği,
2. Örneklem grubunun evreni yeterince temsil ettiği,
3. Araştırma sonuçlarının genellenebilir nitelikte olduğu varsayılmıştır.

Tanımlar

Güvenli Bağlanma: Güvenli bağlanma stili, romantik ilişkilerinde olumlu düzeyde duygular yaşayıp ilişkilerini karşılıklı olarak belirli bir denge içinde tutabilen bireylerin geliştirmiş oldukları bağlanma stilidir (Shaver ve Brennan, 1992: 543).

Kaygılı/Kararsız Bağlanma: Romantik ilişkilerini, kendilerine ve partnerlerine dair karamsar tutum ve davranışlar ile çerçeveleten bireylerin geliştirmiş oldukları bağlanma stilidir (Shaver ve Brennan, 1992: 544).

Kaçınan Bağlanma: Çevrelerindeki insanlara güven duyma konusunda zorluk yaşamalarının yansıması olarak partnerleriyle yakınlık kurma noktasında güçlük çeken bireylerin geliştirmiş oldukları bağlanma stilidir (Brennan ve Shaver, 1995: 280).

İlişki Doyumu: Bireylerin ilişki süreçlerindeki mutluluk, memnuniyet ve zevk alma duygularına ilişkin değerlendirme düzeyleridir (Ezer, 2017).

Flört: Kadın ve erkek arasında gelişen ve aşk öncesinde yaşanılan yakın düzeyde duygusal arkadaşlık ilişkisidir (Aydoğan, 2020).

Sevgili: Birbirlerini seven kişilerin yaşadıkları aşk ilişkisidir (Bağci, 2012).

Nişanlı: Aralarında evlenme engeli bulunmayan iki kişinin evlilik öncesinde birbirlerine evleneceklerine dair vermiş oldukları resmi vaattir (Yıldız, 2017).

Evli: İki kişinin aile kurmak amacıyla ve kanunların uygun gördüğü şekilde yaşamlarını birleştirmesidir (Cüceloğlu, 2017).

BIRINCI BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

Bu bölümde, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik yürütülen bu çalışmanın literatür bilgisi verilmiştir. Bu kapsamda, hem bağlanma stilleri hem de ilişki doyumu ulusal ve uluslararası literatür incelenerek, elde edilen bilgiler ayrıntılı şekilde sunulmuştur.

1.1. Bağlanma Stilleri

Bağlanma stilleri; hem bebeklik döneminde bakımı sağlayan kişilerle hem de yetişkin döneminde duygusal ilişkiler kurulan bireyler ile yakın ilişkiler kurulmasına karşılık kullanılan bir kavramdır. John Bowlby ve Mary Ainsworth, bağlanma stillerinin psikoloji literatürüne kazandırılmasını sağlayan araştırmacılardır (Bretherton, 1992: 759). Bu başlık altında, Ainsworth, vd. (1978) ve Hazan ve Shaver (1987)'e ait Üçlü Bağlanma Stilleri ile Bartholomew ve Horowitz (1991)'in Dörtlü Bağlanma Stilleri açıklanmıştır.

1.1.1. Ainsworth'ün Üçlü Bağlanma Stili

Bu model, Ainsworth vd. (1978)'nin çalışmalarına dayanmaktadır. Üçlü Bağlanma Modeli'nin geliştirilmesinin temel amacı, Bowlby tarafından geliştirilen modeli test edebilmektir. Bu doğrultuda Ainsworth, vd. (1978) tarafından "Yabancı Ortam" adı verilen bir deney yapılmıştır. Bu deneyde ilk olarak, 12-18 aylık bebekler, bakıcılarıyla beraber aynı odada yer almıştır. İlgili araştırmanın ikinci adımındaysa, bakıcılar odadan ayrılarak bebekleri yalnız bırakmışlardır. Üçüncü adımda da bebeklerin daha önceki süreçlerde hiç görmedikleri yabancı bir kişi odaya girmiştir. Deneyin son adımında ise bakıcılar tekrardan bebeklerin yer aldıkları odalara gelmişlerdir.

Ainsworth vd. (1978)'nin yaptıkları deneyde, bebekler ve bakıcılar arasında yer alan etkileşim üzerinde durulmuştur. İzlenen adımlarda bebeklerin hem bakıcılarına hem de yabacı kişilere gösterdikleri tepkilerden hareketle,3 tip bağlanma stili belirlenmiştir. İlgili stiller aşağıda açıklanmıştır.

1.1.1.1. Güvenli bağlanma

Ainsworth vd. (1978) tarafından yapılan deneyde, bakıcılar öncelikle bebeklerin yanlarından ayrılmış ve onları odalarında tek başına bırakmışlardır. Ardından odaya giren yabancı bir insanla baş başa kalan bebek, bakıcı tekrar odaya geldiğinde bazı tepkiler göstermiştir. Güvenli bağlanma stiline sahip bebeklerde bu tepkiler, ilk başta olumsuz bir seyir izlemiştir. İçinde bulunduğu durumu rahatsız edici olarak gören bebekler huzursuzlanmış; ancak kısa sürede bu huzursuzluk geçmiştir. Daha sonra ise bakıcı yeniden odaya gelmiştir (Ainsworth, 1989: 710).

Güvenli bağlanma stiline sahip bebekler, bakımını üstlenen kişiler yanlarında iken çevreyi deneyimlemek için uğraşmaktadır (Ainsworth vd., 1978: 59). Yabancı Ortam deneyi kapsamında, bu bebeklerin yabancı bireyler ile tek başına kaldıklarında rahat davrandıkları ve onlarla iletişim kurmaya istekli oldukları saptanmıştır (Sümer ve Güngör, 1999: 74).

1.1.1.2. Kaygılı/Kararsız bağlanma

Ainsworth vd. (1978)'nin yürüttükleri deneyde, kaygılı/kayıtsız bağlanma stiline sahip bebekler de belirlenmiştir. Deney sürecinde yapılan gözlemlerden hareketle, bu bebeklerin bakıcıların odadan ayrılmasının ardından yüksek seviyede endişe ve korku hissettikleri belirlenmiştir. Bebek için yabancı olan birey odaya geldiğindeyse onlar tarafından hoş karşılanmamış ve kaygılı/kararsız bağlanma stilinde yer alan bebekler yabancı bireyler ile iletişim kurmamıştır (Sümer ve Güngör, 1999: 74).

Bebeklerin bakıcıları odaya tekrar gelmesinin ardından bebekler sakinleşmemiş; bakıcılara yapışmışlardır. Bu süreçte çevresine yönelik ilgiyi bütünüyle koparan bebekler, yalnızca bakıcılara odaklanmışlardır. Bu eksende, kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip bebekler öfke düzeyi yüksek ve aciz şeklinde tespit edilmiştir (Ainsworth ve ark., 1978: 92).

1.1.1.3. Kaçınan bağlanma

Yabancı Ortam deneyinde, bebeklerin bağlanma stillerine dair saptanan son stil kaçınan bağlanma stilidir. Bu stile sahip bebekler, bakıcılar odadan ayrıldığında, herhangi bir düzeyde gerginlik, öfke veya korku göstermemiştir. Ortama sonradan

giriş yapan yabancılarla ilgilenmeyip tepki vermeme davranışını göstermişlerdir. Yabancı insanlardan herhangi bir rahatsızlık hissetmeyen bebekler, bakıcılar odaya yeniden döndüğünde de yine aynı şekilde herhangi bir tepkide bulunmamışlardır. Bu doğrultuda, ilgili bebekler, bakıcılara odaklanmayıp etrafta yer alan uyarıcıları keşfetmeyi sürdürmüşlerdir. Bu eksende, bebeklerin bakıcılardan uzak durması ve onları yok sayması kaçınan bağlanmanın temelini oluşturmaktadır (Hazan ve Shaver, 2000: 11).

Bakıcıların gösterdikleri davranışlar göz önüne alındığında, güvenli bağlanmaya sahip bebeklerde istek ve ihtiyaçlarının gerektiği zamanlarda karşılandığı saptanmıştır. Bakıcılar, bebeklerin gıda, temizlik ve sevgi gereksinimlerini zamanında ve bütünüyle karşıladıkları için bu bebeklerde bakıcılara dair güvenli seviyede bağlanma meydana gelmektedir. Ancak bakım verenlerin davranışlarındaki dengesiz ve tutarsız hareketler, bebeklerin hareket ve konfor alanına etki edip onları engellemektedir. Bebeğin bakıcılarındaki bilinçsiz ve tutarsız davranışlar, onlarda kaygılı/kararsız bağlanmanın gelişmesine sebebiyet vermektedir. Bakım üstlenen kişilerde, bebeğe yönelik soğuk davranışlar gösterilmesi de kaçınan bağlanmayı meydana getirmektedir. Bu bağlanma stiline sahip bebeklerin bakıcılarla arasında yer alan mesafe bebeklerdeki yakınlık beklentisini yok edip onların fiziki temastan kaçınmalarına neden olmaktadır (Ainsworth vd., 1978: 144-148).

1.1.2. Hazan ve Shaver'in Üçlü Bağlanma Modeli

Ainsworth vd. (1978)'nin geliştirdiği üçlü bağlanma stilinin Hazan ve Shaver (1987)'in üçlü bağlanma stiline yönelik temel olduğu söylenebilir. Hazan ve Shaver (1987) yaptıkları araştırmada, Ainsworth vd. (1978)'nden farklı olarak, bebeklerin aksine yetişkin bireylerin davranışlarını incelemişlerdir. Buna ek olarak, Hazan ve Shaver (1987)'in araştırmasında sevgi bir bağlanma aracı şeklinde değerlendirilmiştir.

Duygusal ilişkilerde gelişen tutum ve davranışlar, Hazan ve Shaver (1987)'in bağlanma stillerinde yer alan detaydır (Sümer ve Güngör 1999: 74). Bu modeli oluşturan stiller, Ainsworth vd. (1978)'nin bağlanma stillerinin aynısıdır. Ancak araştırmada kullanılan örneklemin yetişkinler olması sebebiyle Ainsworth vd.

(1978)'nin araştırmasından bağımsız olarak değerlendirilmektedir (Hazan ve Shaver, 1987: 515).

1.1.2.1. Güvenli bağlanma

Bireyler arasında kurulan romantik duygusal ilişkilerin sağlıklı olarak devam ettirilebilmesi adına güven duygusunun oluşması çok önemlidir. Çiftler arasında oluşan güven duygusu, yalnızca güvenli bağlanma stilinde bağlanmanın gerçekleşmesine bağlıdır (Özkan, 2013: 15). Güvenli bağlanmaya sahip kişiler, romantik ilişkilerinde olumlu düzeyde duygular yaşayıp ilişkilerini karşılıklı şekilde belli bir dengede buluşturulabilmektedir (Shaver ve Brennan, 1992: 543).

Güvenli bağlanmaya sahip partnerler, duygusal ilişkilerine ait deneyimlerden bahsederken "iyi bir yol arkadaşlığı", "fazlaca mutluluk" ve "karşılıklı güven" temalarına odaklanmaktadır. Bu bağlanma stilinde, bir bireydeki eksiklik ve hatalar diğer bireyce görmezden gelinebilmektedir. Çünkü güvenli bağlanma stilinde, kabul eden ve destekleyen bir tutum içinde olmaktadır. Dolayısıyla, uzun süreli romantik ilişkilerin temelinde güvenli bağlanma stili olduğunu ifade etmek mümkündür (Hazan ve Shaver, 1987: 515). Ayrıca, romantik ilişkilerinde güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin bebeklik döneminde de bakımını üstlenen kişiler ile güvenli bağlanma stili geliştirdikleri tahmin edilmektedir (Sümer ve Güngör 1999: 74).

1.1.2.2. Kaygılı/İkircikli bağlanma

Duygusal ilişkilerde geliştirilen bir diğer bağlanma stili olan kaygılı/kararsız bağlanmada olumsuz hisler baskın konumdadır. Kaygılı/ikircikli bağlanma stilindeki kişiler, duygusal ilişkileri, kendileri ve de partnerlerine dair karamsar tutum ve davranışlar geliştirebilmektedirler. Bu bağlamda, genel olarak partnerlerinin içerisinde yer aldıkları ilişkide istemediklerini düşünmektedirler. Bunun sonucunda da, partnerleri ile ilişki kurmamakta ve karşı tarafın kendisine sevgi bağı beslemediğini düşünmektedir (Hazan ve Shaver, 1987: 515).

Kaygılı/ikircikli bağlanma geliştiren bireylerin ana problemi güven duygusunun geliştirilmesinde yaşanılan zorluklardır. Dolayısıyla bu bireyler, duygusal ilişki kurdukları bireylere dair takıntılı fikirler geliştirip doğru olmayan davranışlar göstermektedirler. Bunun sonucu olarak, kıskançlık duygusu meydana

gelmektedir. Bu bireylerin duygusal ilişkilerinde gelişen iniş ve çıkışlar kendilerini ve partnerlerini zor durumda bırakmaktadır (Shaver ve Brennan, 1992: 544).

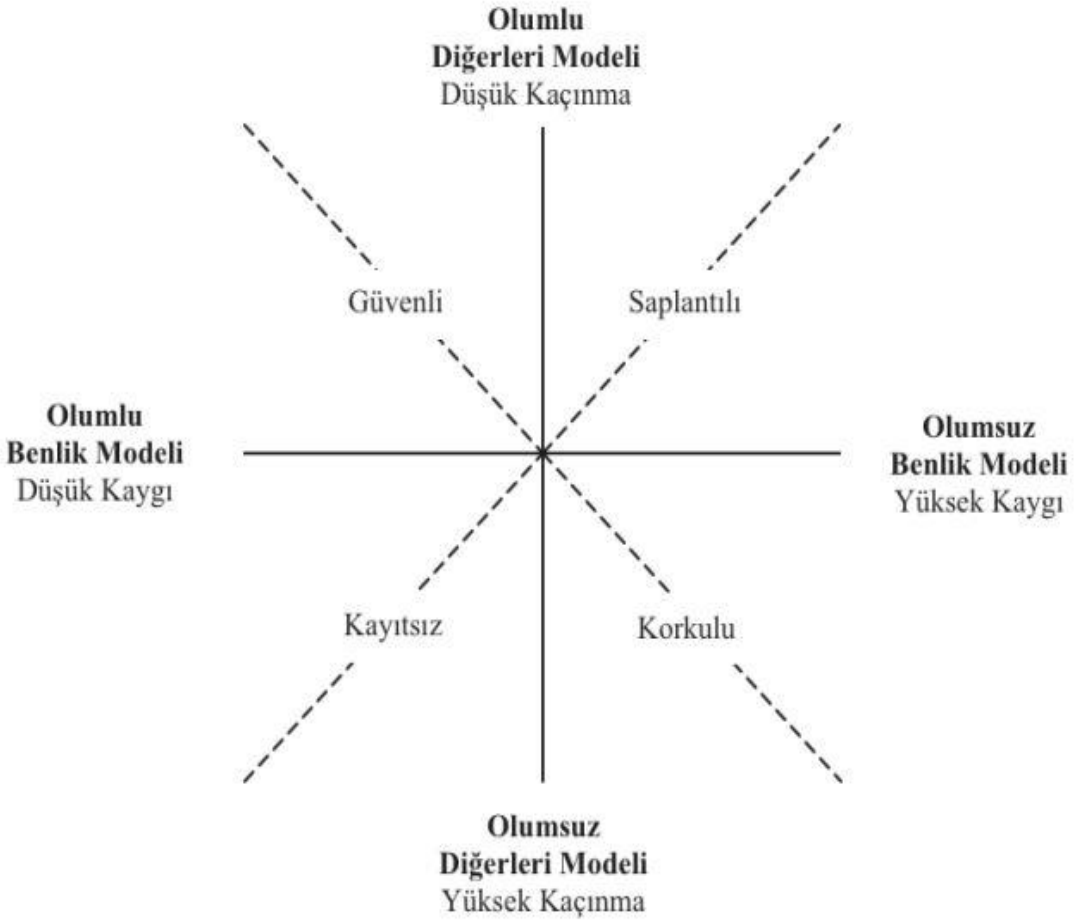
1.1.2.3. Kaçıngan bağlanma

Kaçıngan bağlanma, yakınlığa karşı oluşturulan endişe duygusunun yaşandığı bağlanma stilidir (Açık, 2008: 6). Bu bağlanma stilinde ki kişiler, çevrelerinde yer alan diğer kişilere güven duyma bağlamında zorlanmaktadırlar. Yaşanılan bu durum sonucunda, duygusal ilişkilerde negatif inanç ve düşüncelerin meydana gelmesi hızlanmaktadır. Bu doğrultuda, kaçınan bağlanma stiline sahip kişiler romantik ilişki kurdukları bireylerle yakınlık kurmada güçlük çekmektedir (Brennan ve Shaver, 1995: 280).

Kaçıngan bağlanma stili, kaygılı/kararsız bağlanma stiline oranla daha fazla iniş ve çıkışlar yaşayıp daha yüksek seviyede kıskançlık duygusuyla ortak bir zeminde buluşturulmaktadır. Dolayısıyla, bu bireylerin duygusal ilişkilerinde yer alan yaşantıların pozitif yönlü olması, çok güçtür. Kaçıngan bağlanma stilinde ki kişiler, partnerlerine yönelik soğuk ve isteksiz davranmaktadırlar. Ek olarak bu kişiler, duygusal ilişki kapsamında romantik ilişki kurdukları bireylere ilişkin davranışlarına karar verememektedirler (Hazan ve Shaver, 1987: 515).

1.1.3. Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli

Bartholomew ve Horowitz (1991)'in geliştirdiği bağlanma stilleri, benlik modeli doğrultusunda biçimlendirilmiştir. Bu model kapsamında bireylerin kendilerine ve partnerlerine yönelik hissettikleri negatif ve pozitif hisler ilgili bireylerin bağlanma stillerini etkilemektedir (Griffin ve Bartholomew, 1994: 431).

Şekil 1: Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Prototipi (Bartholomew ve Shaver, 1998)

Olumlu benlik modelinde yer alan insanlar, özgüven düzeyi ileri seviyede olup kendilerine yönelik geliştirdikleri sevgi düzeyi yüksektir. Olumsuz benlik modelinde yer alan kişilerse bağımsızlık konusunda sorun yaşayan ve sürekli çevresinden onay bekleyen insanlardır. Olumlu başkaları modeline sahip kişiler, karşıda yer alan bireylerce sevgi ve ilgi almaları gerektiğine yönelik düşünceler geliştirmektedirler. Olumsuz başkaları modelindeki kişilerse, duygusal ilişkiler yaşamaktan kaçınma, diğer insanlardan desteklenme ve onları destekleme hususunda kayıtsızca davranışlar gösterme ve ilişkilerine dair olumsuz değerlendirmeler yapan kişiler şeklinde değerlendirmektedir. Bartholomew ve Horowitz (1991)'in bağlanma stilleri de buradan hareketle geliştirilmiştir.

1.1.3.1. Güvenli bağlanma

Güvenli bağlanmaya sahip bireyler, düşük düzeyde kaygıyla kaçınma niteliği barındıran insanlardır. Bu bağlamda, duygusal ilişkilerinde kaçınmacı davranış gösterme eğilimleri pek yoktur (Collins ve Feeney, 2004: 364). İlgili kişilerin sahip oldukları yüksek benlik algısı ve güven hissi geliştirme noktasında yaşadıkları kolaylık, onların duygusal ilişkiyi başlatma, devam ettirme ve bitirme noktasında diğer bağlanma stillerindeki kişilere nazaran daha kolaydır (Sümer ve Güngör 1999: 75).

Romantik ilişkilerinde güvenli bağlanma stiline sahip bireyler hem kendisini hem de partneri değerli görmektedirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991: 227). Bu durum, duygusal ilişki kapsamında kabul etme, güven verme ve güven duyma, cevap verme, olumlu duygu geliştirme vb. benzeri davranışlarla bağlantılıdır. Buna ilaveten güvenli bağlanan insanların streslerini kontrol etme becerileri başka insanlara nazaran daha güçlü durumdadır (Bartholomew, 1990: 163). Bu bireyler, olumsuz durumlarda aile iletişimini sıkça kullanmaktadır (Howard ve Medway, 2004: 398).

1.1.3.2. Saplantılı bağlanma

Saplantılı bağlanma özellikleri gösteren bireylerin benlik modellerinin alt zemininde kaygı yer almaktadır. Saplantılı bağlanan bireyler, duygusal ilişki ağını genişletmek istemelerine karşın daha az yüksek seviyede kaçınmacı davranmaktadırlar (Collins ve Feeney, 2004: 364). Bu bireylerin kapsamındaki ana problem kendilerini olumsuz, başka insanları ise pozitif biçimde değerlendirmeleridir (Bartholomew, 1990: 163).

Saplantılı bağlanan bireylerin karşı cins ile yakınlaşma isteği, hayal kırıklığı yaşama, reddedilme korkusu, duygusal ilişki bağlamında terkedilme fikriyle beklentilerini karşılayamama, düşük özgüven ile çatışma içinde yer almaktadır. Bu kişilerin bekleyişlerine yükledikleri anlam sadece diğer insanların onaylamasına bağlıdır (Griffin ve Bartholomew, 1994: 431). Saplantılı bağlanan kişilerin heyecanları ve korkuları karışmış biçimde olduğu için yaşadıkları hayal kırıklıkları da fazladır. Bu karmaşık durum, Hazan ve Shaver' in kaygılı/kararsız bağlanma stiliyle paraleldir (Bartholomew ve Horowitz, 1991: 227).

1.1.3.3. Kayıtsız bağlanma

Kayıtsız bağlanma stiline dair özellikleri taşıyan bireyler, düşük seviyede kaygı; kaçınma seviyesiyse yüksek kişilerdir. Bu doğrultuda, kayıtsız bağlanan insanların duygusal ilişkiye bağlanma ve bu ilişkiyi devam ettirme kapsamında problem yaşadıkları ifade edilebilir. Kayıtsız bağlanma stilinde, bireyler kendilerini pozitif şekilde görüp karşısında yer alanları ise negatif olarak görmektedir nitelendirmektedir (Van Rosmalen vd., 2015: 264).

Kayıtsız bağlanan bireyler, olumsuz duygu ve düşüncelerin etkisinde benliklerini yenilmez görmektedirler. Bu bağlamda, ilgili kişilerin yüksek özgüven taşıdığı ifade edilebilir. Fakat bu bireylerin diğer insanları güvenilmez şekilde değerlendirmesi, yakın ilişki kurma konusunda güçlük çekmelerine zemin hazırlamaktadır. Çünkü bu bireyler, bağımsızlığın önemine vurgu yaparak başka bireylerin değer ve yargılarını reddetmektedirler. Özgüven ile yakınlıktan kaçınmayı birbirlerine entegre eden bu bireylerin ana korkusu, diğer bireylerin sebebiyet vereceği hayal kırıklıkları şeklindedir (Collins ve Feeney, 2004: 364).

1.1.3.4. Korkulu bağlanma

Korkulu bağlanma stili özellikleri gösteren kişiler, kendilerini ve karşılarında yer alan insanları olumsuz olarak görmektedirler. Bu stildeki kişiler yüksek kaygılı olup sık sık kaçınma içerikli davranmaktadırlar. Bu bireyler, kendilerini sevilme konusunda yetersiz bulmakta ve değersiz oldukları konusuna inanmaktadırlar. Ek olarak bu bireyler, diğer insanlara güven duymadıkları için duygusal ilişkilerden oldukça kaçmaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991: 227).

Korkulu bağlanma stilinin özellikleri gösteren bireylerin özgüven seviyeleri, başka insanların onları kabul etme durumlarına bağlıdır. Bu insanlar, bir bireyi kaybetme ve reddedilme konusuna odaklandıkları için duygusal ilişki kurmaktan kaçınıp kendisini koruma davranışı göstermektedirler. Bu bağlanma stili, teorik olarak güvenli bağlanma stilinin tersi şeklinde görmektedir (Collins ve Feeney, 2004: 364).

1.2. İlişki Doyumu

Bu bölümde, ilişki doyumu kavramı tanıtılmış ve bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişki açıklanmıştır.

1.2.1. Tanımı

Romantik duygusal ilişkiler, iki birey arasında yer alan psikolojik ve cinsel bağın temelini meydana getiren ve tutkulu bir yakınlık şeklinde ifade edilmektedir. Bu ilişkilerde bireylerin çevresiyle kurduğu yakın ilişkilerin bir yansıması biçiminde değerlendirilmektedir. Romantik ilişkilerin tanımlanmasında yakınlık, tutku ve özgür iradeyle katılım benzeri durumlar kıstas olarak kabul edilmektedir. Buna ilaveten, romantik ilişkilerin içinde aşk, bağlanma, aidiyet benzeri birçok faktör yer almaktadır (Collins, 2003: 4).

Romantik ilişkilerde tüm duygusal ilişkilere benzer şekilde, bağlanma, sevgi ve aşk hissi; ruhsal gereksinimlerin giderilmesi ve karşılıklı bağımlılık gibi 3 temel faktör bulunmaktadır (Fincham ve Beach, 2006: 417). Uzun vadeli ve mutlu beraberlik beklentisi ile temeli atılan duygusal ilişkilerden bazıları bu beklentiyi karşılarken bazılarıysa bir kısmını karşılayabilmekte veya bu anlamda hiç başarılı olamamaktadır. Buna ek olarak, başlayan bütün duygusal ilişkilerin uzun süreli olması mümkün değildir. Ayrıca, uzun süren romantik ilişkiler de mutlu geçmeyebilir. Dolayısıyla, romantik ilişkilerde bağlanma seviyesiyle doyum düzeyi mutluluk konusunda kıstastır (Terzi ve Özbay, 2016: 171).

Bireylerin romantik olarak başka kişilerle ilişki yaşamasının genel olarak iyi oluş seviyesine olumlu olarak etki ettiği ve yaşamsal süreçlerin niteliğini daha yüksek seviyeye taşımaktadır. Ancak ilişki kurmak kadar, kurulan ilişkinin her iki tarafa zevk ve doyum vermesi de önem arz etmektedir (Ezer, 2017: 12). Romantik ilişkiler bireylerin kendisine olan güven duygusunu yükseltirken güvende olma hissine de destek olabilmektedir. Dolayısıyla, mutlulukla doğrudan ilişkilidir. Sağlıklı bir ilişki adına ilişki doyumunun yüksek olması ilişkiyi paylaşan iki birey adına da önem arz etmektedir. İlişkiyi sürdürme isteği üzerine etki gücü bulunan ilişki doyumunun bireylerin gösterdikleri tepkileri de şekillendirmektedir (Davis ve Oathout, 1987: 400).

Duygusal ilişkide bulunan bireyler genellikle ilişkilerini değerlendirme konusunda yatkınlık göstermektedirler. Bu durum da çiftlerin iyilik hali, ilişkinin süresi ve bu ilişkiden alınan doyumda etkilidir (Syed ve McLean, 2017: 12). İlişki doyumunun yükselmesi kişilerin mutluluğunun sağlanmasında ve bu mutluluğun sürmesi adına önemlidir (Davis ve Oathout, 1987: 401).

Romantik ilişkinin devam etmesi için gösterilen davranışlar, pek çok ilişkide yer alan yakınlığa, güvene ve beğenmeye destek olan olumlu sosyal davranışlardır. İlişkilerde 5 adet öncelikli pozitif sosyal davranış stratejisi belirlenmiştir. Bunlar; pozitiflik, açıklık, güven, sosyal ortam ve görev paylaşımı biçiminde ifade edilebilir. Yürütülen çalışmalar, yüksek düzeyde pozitif sosyal davranış stratejisi bulunduran ilişkilerin daha sağlıklı ve uzun süreli olduğunu; ayrıca ilişki içinde bulunan kişilerin de ilişkide daha doyumlu olduklarını göstermesi adına önemlidir (Burger, 2006: 25).

İlişki doyumu yüksek bireylerin partnerlerine bağlılıklarının yüksek olduğu yapılan pek çok araştırmaca ortaya koyulmuş bilimsel bir bulgudur. Bu durumun temel sebebi, çiftlerin birbirleri için ayırdıkları zamandır. Bu doğrultuda, ilişkiye yatırılan zamanın miktarı ilişkideki bireylerin kurdukları iletişimin de kalitesini gösterir niteliktedir. Çünkü, iletişim bir ilişkide yer alan en temel unsurdur ve iletişim kurulmadan sağlıklı bir ilişki varlığını koruyamaz. Ayrıca, ilişkinin neticesini ele alabilmek adına iletişimin kalitesi de önemli yer tutmaktadır. İletişimin zayıfladığı ve çatışmaların yer aldığı zamanlarda partnerlerin çatışmayı değerlendirme şekli önemlidir. Çatışma iki birey arasındaki anlaşmazlık olup genel olarak negatif durumlardır. Bu doğrultuda, çatışma pek çok duygusal ilişkideki bileşenlerden biridir. Çatışma yaşanmaması değil, çiftlerin ilişkilerinde yer alan çatışmaları yönetme şekilleri ilişki doyumuna dair bir detaydır (Satıcı ve Deniz, 2018: 1079)

Romantik ilişkilerdeki doyum düzeyi, ilişkisel güven duygusu ile ölçümlenmektedir. İnsan yapısı temel olarak belirsizlikten hoşlanmamakta ve içinde yer aldığı ilişki belirsizleştikçe doyumsuz olabilmektedir. Özetle, bir duygusal ilişkide güvenlik, kişinin ilişkideki rolüyle nitelendirilebilir, bireylerin ilişkilerdeki rolünün rahatlık içermesi ilişki doyumuna etki ettiği ifade edilmektedir. Buna örnek olarak, erkeklerin toplumun erkeklerden beklediği normları yerine getirmesinin

erkeklerin ilişki doyumu düzeyinden farklı olarak daha çok kadınların ilişki doyumuyla ilişkili olması gösterilebilir (Terzi ve Özbay, 2016: 172).

Tarihsel süreçte, kadınlar erkeklere nazaran ev ve çocuklarla ilgilenen kişi olmuştur. Erkekler ise bu süreçte para kazanan ve ailenin güvenliğini sağlayan birey şeklinde değerlendirilmiştir. Süreç içerisinde zaman zaman bu roller değişmiş olsa da kadınların, erkeklerin bu maskülen vazifeleri tamamlamalarını tercih etmektedir. Dolayısıyla, kadınların ve erkeklerin duygusal ilişkilerinde yer alan sorumluluklar her zaman eşit olmamaktadır. İlaveten, toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesiyle, eşitlik kavramı ilişkileri etkilemiş ve eşitliği deneyimleyen partnerine daha bağlı ve güvenilir bireyler oldukları tespit edilmiştir (Burger, 2006).

1.2.2. Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişki

İlişki doyumu, duygusal bir ilişkide gösterilen emek, cinsel doyum var olan ilişkide yer alan duygusallık, düşünce ve davranışlar ile çiftlerin birbirlerine karşı sarf ettikleri güzel sözlerdir. Çocukluk zamanlarında kurulan bağlanma stilleri ile yetişkinlik zamanında kurulan bağlanma stillerinin benzer olduğu bilinen bir durumdur. Çocukluk ve yetişkinlik yıllarında kurulan bağlanma stilleri, bireylerin duygusal ilişkilerindeki güven duygusunu bir göstergesidir. Bağlanma kurulan bireyden uzaklaşınca hem çocuklarda hem de yetişkin bireylerde stres seviyesi yükselmektedir. Bu durum da ayrı kalınan bireyi aramaya sebep olmaktadır (Shaver, Hazan ve Bradshaw, 1988: 22).

Bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişki ye ilaveten çocukluk ve yetişkin bireylerde gerçekleştirilen bağlanmada farklı değişikliklerin yer aldığı belirtilmektedir. Çocuklar için bağlanmada temel öge gereksinimleri karşılanmak ve etkileşim gerçekleştirilmek lazım olmaktadır. Yetişkin bireylerdeyse herhangi bir zorunluluk bulunmamak ile beraber ihtiyaçların karşılanabileceğine yönelik bilgileri edinmek önemli olmaktadır. Çocuklarla yetişkin bireylerde kurulan bağlanmadaki bir başka fark ise çocuklar bakımını üstlenen kişi ile etkileşim halinde iken, yetişkin bireylerdeyse romantik partnerlerle bağ kurulmaktadır (Açık, 2008: 15; Hamamcı ve Esen-Çoban, 2010: 302).

Duygusal ilişkilerin, anne-baba ve çocuk ilişkisi ile paralel biçimde olabileceği bilinmektedir. Romantik ilişkilerin, bağlanma kuramı içerisinde ele alınabileceği

ifade edilmiştir. Her iki ilişki türünde de yakınlık kurma çabası yer almaktadır. Anne ve babalar ile çiftler, bireylere güven ortamı sunmaktadırlar. Bu ilişki türlerinin ikisinde de bağ kurulan bireylerin kaybolmasına tepki gösterilmektedir. Her iki ilişki türünde benzerlikler olmasına ilişkin, bazı değişikliklerin de olduğu ifade edilmiştir (Demirtaş ve Sezer, 2012: 2543).

İKINCI BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yürütülen bu çalışmanın metodolojik bilgisi verilmiştir. Bu kapsamda, araştırmanın modeli, evren ve örneklemi, veri toplama araçları ve veri analizinde kullanılan yöntemler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın konusu, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu konudan hareketle, araştırma modelinin ilişkisel tarama modeli olması tercih edilmiştir. İlişkisel tarama modelinde kapsamında yürütülen çalışmalar; kalabalık katılımcı gruplarından toplanan verilerle çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaç edinen araştırmalardır (Wellington, 2006).

İlişkisel tarama modelinde yürütülen araştırmalarda pek çok değişken ele alınabilmektedir. Bu değişkenlerin en sık kullanılanları; motivasyon, merak, inanç, kaygı, depresyon, başarı, yalnızlık, beceri, öz yeterlik, tutum benzeri değişkenlerdir. Bu değişkenlerden hareketle, katılımcı grubu hakkında durum tespiti yapılabilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006).

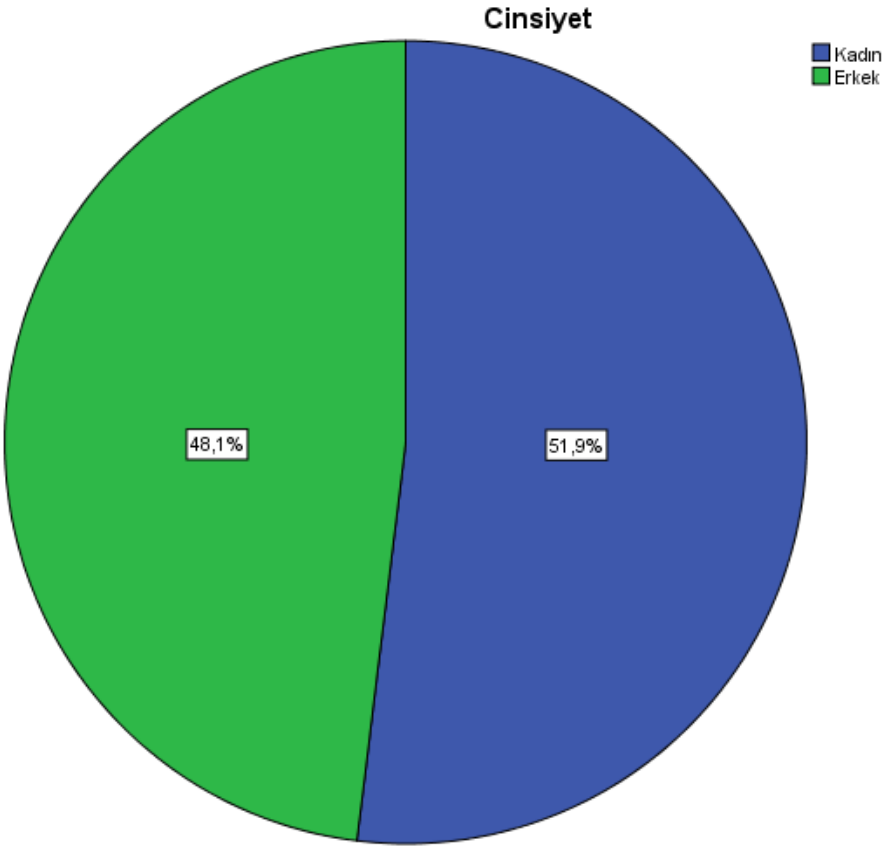
2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Van ilinde yaşayan 18-65 yaş aralığında yer alan yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise evren içerisinden kartopu örnekleme yöntemi ile seçilen 400 yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Örneklem grubu belirlenirken yaş sınırının oluşturulma sebebi, 18 yaşın reşit olma açısından ve 65 yaşın ise demans için kritik dönem olmasından kaynaklanmaktadır (Güzel vd., 2014). Ayrıca, 400 kişilik örneklem grubu hedefinin koyulma sebebi ise, bir araştırmanın güvenilir sonuçlar vermesi için minimum 384 katılımcıya ulaşılması gerekmesinden kaynaklanmaktadır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Büyük sayıda katılımcı grubuna ulaşmanın daha güvenilir sonuçlar vereceği düşünüldüğünde, bu araştırmanın 412 kişilik örneklem grubu ile yürütülmesine karar verilmiştir.

Tablo 1. Yetişkin bireylerin cinsiyet bilgileri (n=412)

Değişken	Grup	*f*	%	Birikimli %
Cinsiyet	Kadın	214	51.9	51.9
	Erkek	198	48.1	100.0
	Toplam	412	100.0	

Tablo 1'e göre, örneklem grubunun % 51.9'u (214 yetişkin birey) kadın ve %48.1'i (198 yetişkin birey) erkektir.

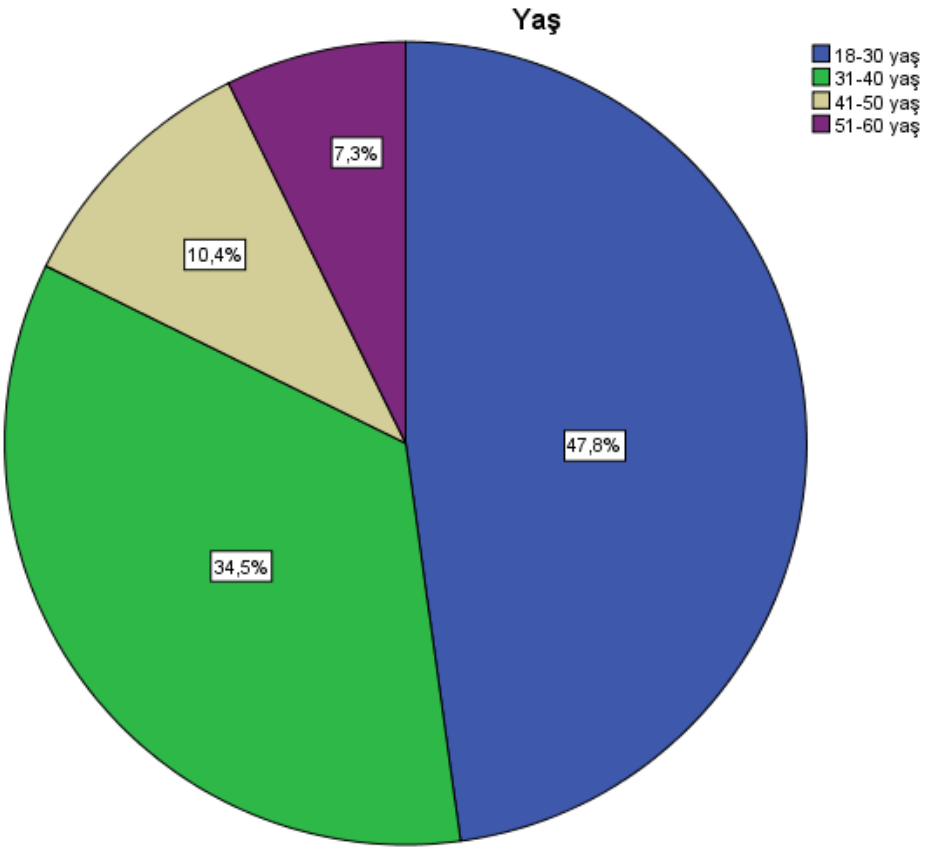

Grafik 1. Yetişkin bireylerin cinsiyet bilgilerinin dağılımı

Tablo 2. Yetişkin bireylerin yaş grubu bilgileri (n=412)

Değişken	Grup	*f*	%	Birikimli %
Yaş Grubu	18-30 yaş	197	47.8	47.8
	31-40 yaş	142	34.5	82.3
	41-50 yaş	43	10.4	92.7
	51-60 yaş	30	7.3	100.0
	Toplam	412	100.0	

Tablo 2'ye göre, örneklem grubunun % 47.8'i (197 yetişkin birey) 18-30 yaş, % 34.5'i (142 yetişkin birey) 31-40 yaş, % 10.4'ü (43 yetişkin birey) 41-50 yaş ve % 7.3'ü (30 yetişkin birey) 51-60 yaş grubundadır.

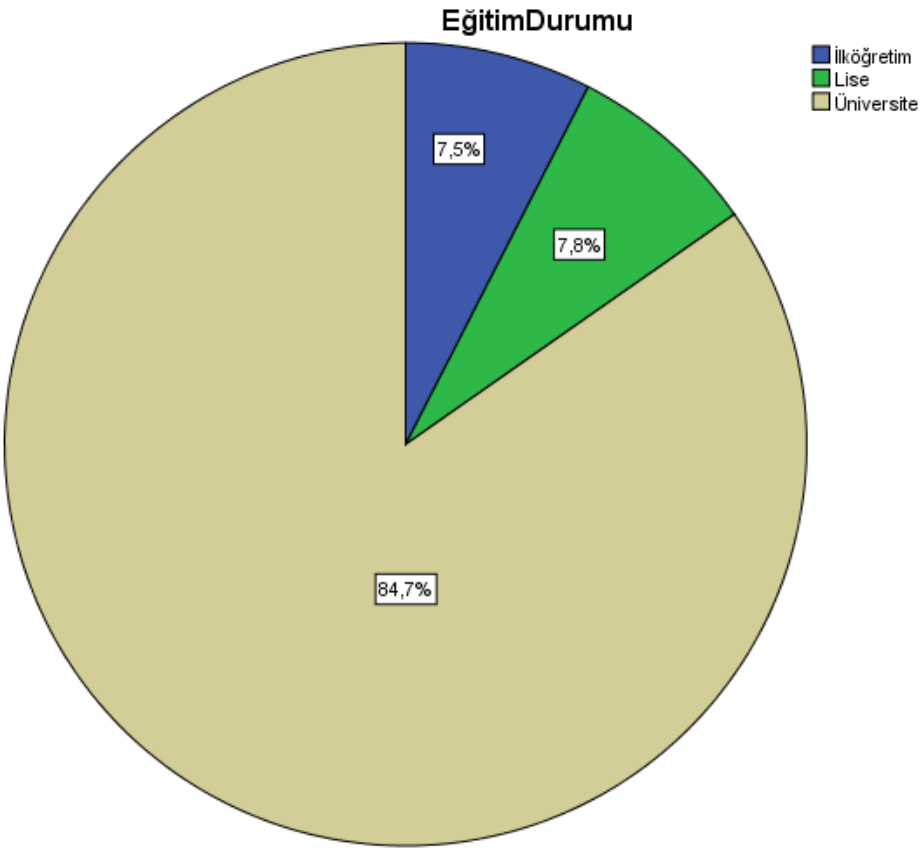

Grafik2. Yetişkin bireylerin yaş grubu bilgilerinin dağılımı

Tablo 3. Yetişkin bireylerin eğitim durumu bilgileri (n=412)

Değişken	Grup	*F*	%	Birikimli %
Eğitim Durumu	İlköğretim	31	7.5	7.5
	Lise	32	7.8	15.3
	Üniversite	349	84.7	100.0
	Toplam	412	100.0	

Tablo 3'e göre, örneklem grubunun % 7.5'i (31 yetişkin birey) ilköğretim, % 7.8'i (32 yetişkin birey) lise ve % 84.7'si (349 yetişkin birey) üniversite mezunudur.

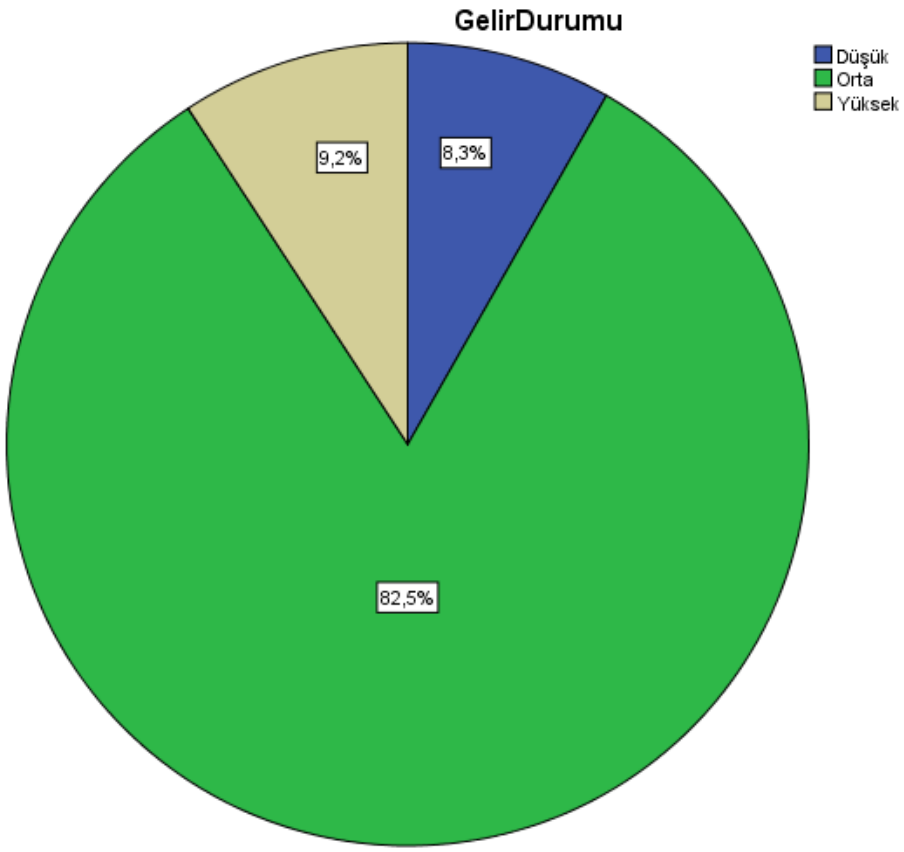

Grafik3. Yetişkin bireylerin eğitim durumu bilgilerinin dağılımı

Tablo 4. Yetişkin bireylerin gelir durumu bilgileri (n=412)

Değişken	Grup	*F*	%	Birikimli %
Gelir Durumu	Düşük	34	8.3	8.3
	Orta	340	82.5	90.8
	Yüksek	38	9.2	100.0
	Toplam	412	100.0	

Tablo 4'e göre, örneklem grubunun % 8.3'ü (34 yetişkin birey) düşük, % 82.5'i (340 yetişkin birey) orta ve % 9.2'si (32 yetişkin birey) yüksek düzeyde ekonomik gelire sahiptir.

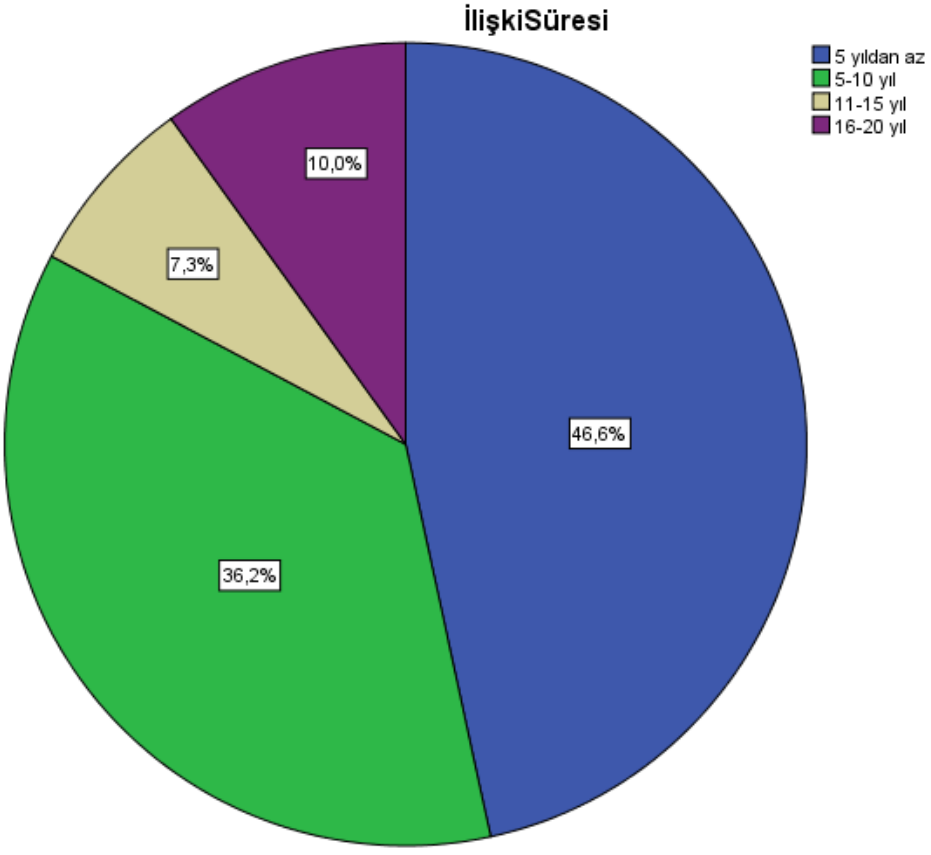

Grafik4. Yetişkin bireylerin gelir durumu bilgilerinin dağılımı

Tablo 5. Yetişkin bireylerin ilişki süresi bilgisi (n=412)

Değişken	Grup	*F*	%	Birikimli %
İlişki Süresi	5 yıldan az	192	46.5	46.5
	5-10 yıl	149	36.2	82.7
	11-15 yıl	30	7.3	90.0
	16 yıl ve üzeri	41	10.0	100.0
	Toplam	412	100.0	

Tablo 5'e göre, örneklem grubunun % 46.5'i (192 yetişkin birey) 5 yıldan az, % 36.2'si (149 yetişkin birey) 5-10 yıl, % 7.3'ü (30 yetişkin birey) 11-15 yıl ve % 10.0'u (41 yetişkin birey) 16 yıl ve üzerinde ilişki süresine sahiptir.

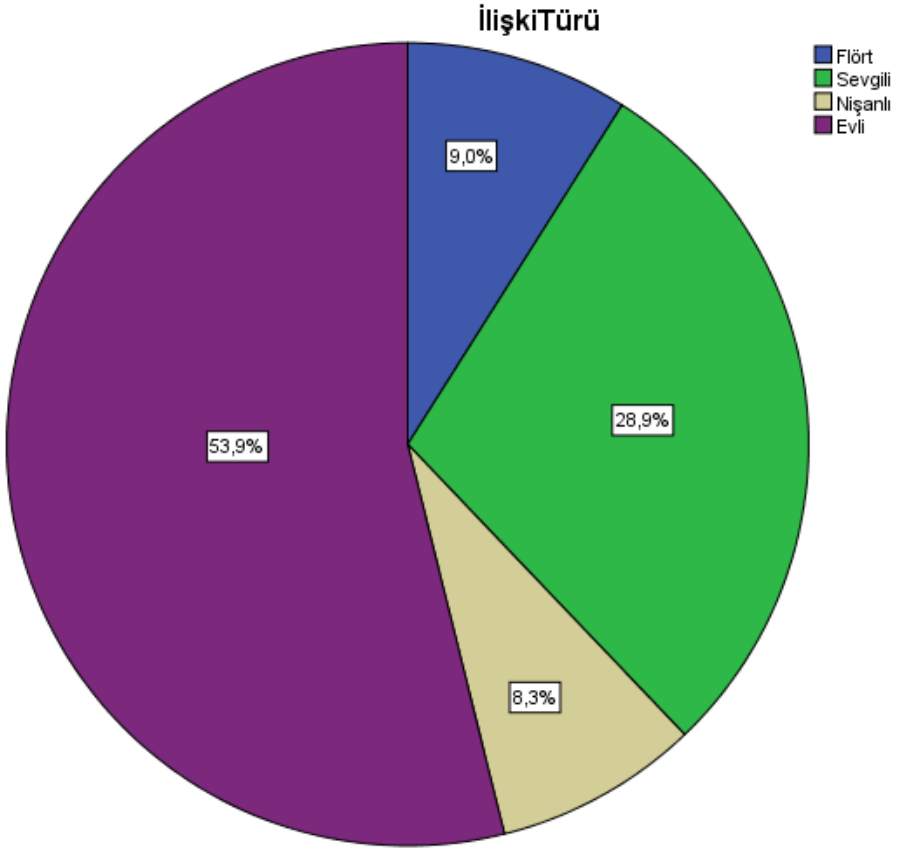

Grafik5. Yetişkin bireylerin ilişki süresi bilgilerinin dağılımı

Tablo 6. Yetişkin bireylerin ilişki türü bilgisi (n=412)

Değişken	Grup	*F*	%	Birikimli %
İlişki Türü	Flört	37	9.0	9.0
	Sevgili	119	28.9	37.9
	Nişanlı	34	8.3	46.1
	Evli	222	53.9	100.0
	Toplam	412	100.0	

Tablo 6'ya göre, örneklem grubunun % 9.0'u (37 yetişkin birey) flört, % 28.9'u (119 yetişkin birey) sevgili, % 8.3'ü (34 yetişkin birey) nişanlı ve % 53.9'u (222 yetişkin birey) evli türünde ilişkiye sahiptir.

Grafik6. Yetişkin bireylerin ilişki türü bilgilerinin dağılımı

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri; Kişisel Bilgi Formu, Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeğinin Google Forms üzerinden katılımcı grubuna uygulanması ile toplanmıştır.

2.3.1. Kişisel bilgi formu

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan yetişkin bireylerin demografik bilgilerinin belirlenmesinde araştırmacının geliştirdiği Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır (Ek-2). Bu formda; cinsiyet, yaş grubu, eğitim durumu, gelir durumu ilişki süresi ve ilişki türü gibi bilgiler sorgulanmaktadır.

2.3.2. Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan yetişkin bireylerin bağlanma stillerinin belirlenmesinde Hazan ve Shaver (1987)'in geliştirdiği ve Kesebir, Kökçü ve Dereboy (2012)'nun Türkçe uyarlamasını yaptığı veri toplama aracı kullanılmıştır (Ek-3).

Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği,18 yargıdan meydana gelmektedir. Katılımcılar bu yargılara "doğru" veya "yanlış" olarak yanıt vermektedir. İlgili yanıtlardan hareketle, katılımcı grubunun bağlanma stilleri puanları hesap edilmektedir.

Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği, güvenli, kaçıngan, kaygılı/ikircikli bağlanma olmak üzere 3 boyuttan meydana gelmektedir. Bu boyutların Cronbach α güvenirlik katsayıları sırasıyla .72, .82 ve .85'tir. Dolayısıyla, bu ölçek kapsamında toplanan verilerin güvenilir nitelikte sonuçlar verdiği söylenebilir (Kesebir, Kökçü ve Dereboy, 2012).

2.3.3. İlişki Doyumu Ölçeği

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan yetişkin bireylerin ilişki doyumunun belirlenmesinde araştırmacının Hendrick (1988)'in geliştirdiği ve Curun (2001)'un Türkçe uyarlamasını yaptığı veri toplama aracı kullanılmıştır (Ek-4).

İlişki Doyumu Ölçeği, 7 yargıdan meydana gelmektedir. Katılımcılar bu yargılara 1 ile 7 arasında derecelendirme yaparak yanıt vermektedir. İlgili yanıtlardan hareketle, katılımcı grubunun ilişki doyumu puanları hesap edilmektedir.

İlişki Doyumu Ölçeği, tek faktörlü bir yapıdadır. Yapılan analizlerde ölçeğin Cronbach α güvenirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla, bu ölçek kapsamında toplanan verilerin güvenilir nitelikte sonuçlar verdiği söylenebilir (Curun, 2001).

2.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmanın yürütülmesi sürecinde edinilen veriler, SPSS-28 istatistik programında analiz edilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin demografik bilgilerinin tanımlanabilmesi için frekans ve yüzde analizi yapılmış olup Evren ve Örneklem başlığı altında sunulmuştur.

Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin bağlanma stilleriyle ilişki doyumuna yönelik edinilen veriler analiz edilmeden normallik kontrolleri yapılmıştır. Yalçıntaş (2019)'a göre, sosyal bilimlerde yürütülen araştırmaların normallik kontrolleri çarpıklık ve basıklık değerlerinin hesap edilmesiyle kontrol edilmektedir. Bu noktada, Büyüköztürk (2010)'ün ifadesine göre ilgili değerlerin ±1.00, Tabachnick ve Fidell (2013)'in ifadesine göre ±1.50 ve George ile Mallery (2010)'ye göre ise ±2.00 değerleri normal dağılım varsayımını karşılamaktadır.

Tablo 7. Bağlanma stilleri ile ilişki doyumuna dair çarpıklık ve basıklık değerleri

Değişken	**Boyut**	**Çarpıklık**		**Basıklık**	
		İst.	**S.H.**	**İst.**	**S.H.**
Bağlanma Stilleri	Güvenli Bağlanma	-.01	.12	-.93	.24
	Kaygılı/İkircikli Bağ.	.71	.12	-.12	.24
	Kaçıngan Bağlanma	-.09	.12	-.80	.24
İlişki Doyumu	Toplam	-.83	.12	.12	.24

Tablo 7'de, yetişkin bireylerin bağlanma stillerine ve ilişki doyumuna ilişkin toplanan verilerin çarpıklık ile basıklık değerleri paylaşılmıştır. İlgili veriler incelendiğinde, tüm değerlerin ±2.00 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda, araştırma verilerinin normal dağıldığını kabul etmek mümkündür.

Kul (2014)'a göre, bir araştırmada kullanılacak analizlere karar verebilmek için ilgili araştırmanın verilerini dikkate almak gerekmektedir. Bu doğrultuda, normal dağılım varsayımını karşılayan araştırmalarda parametrik yöntemler tercih edilmelidir. Dolayısıyla, bu araştırmada da parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Yetişkin bireylerin bağlanma stilleriyle ilişki doyumunda cinsiyetten hareketle yapılan analizler bağımsız gruplar için t testi; yaş grubu, eğitim durumu, gelir durumu, ilişki süresi ve ilişki türünden hareketle yapılan analizler ise ANOVA ile gerçekleştirilmiştir. ANOVA'da tespit edilen farkların belirlenmesinde Scheffe Post-Hoc Testi kullanılmıştır. Ayrıca, bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi Pearson Korelasyon Analizi; bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisi ise çoklu regresyon analizi ile gerçekleştirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yürütülen çalışmanın analiz sonuçlarından elde edilen bulgulara verilmiştir. Yapılan analizler, araştırma problemlerine yanıt verecek şekilde düzenlenmiş olup tablolar halinde sunulmuştur.

3.1. Bağlanma Stillerine Dair Bulgular

Bu başlık altında, örneklem grubunu oluşturan yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde demografik değişkenlere göre meydana gelen farklılaşmalar ele alınmıştır. Bu doğrultuda, cinsiyetten hareketle yapılan analizler bağımsız gruplar t testi; yaş grubu, eğitim durumu, gelir durumu, ilişki süresi ve ilişki türünden hareketle yapılan analizler ise ANOVA ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 8. Bağlanma stillerinin cinsiyete göre karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	*p*
Güvenli Bağlanma	Kadın	214	3.30	1.67	410	1.62	.11
	Erkek	198	3.04	1.57			
Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	Kadın	214	1.76	1.39	410	-.89	.37
	Erkek	198	1.89	1.61			
Kaçıngan Bağlanma	Kadın	214	3.15	1.64	410	-.23	.82
	Erkek	198	3.19	1.67			

Tablo 8'de yetişkin bireylerin bağlanma stilleri cinsiyet değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, güvenli bağlanma (t_{410}=1.62; p=.11), kaygılı/ikircikli bağlanma (t_{410}=-.89; p=.37) ve kaçıngan bağlanma (t_{410}=-.23; p=.82) stillerinde anlamlı fark olmadığı bulgulanmıştır.

Tablo 9. Bağlanma stillerinin yaş grubuna göre karşılaştırılması

Boyut	Yaş Grb.	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
Güvenli Bağlanma	18-30 yaş	197	3.25	1.73			
	31-40 yaş	142	3.13	1.54			
	41-50 yaş	43	3.14	1.23	.48	.70	
	51-60 yaş	30	2.90	1.84			
	Total	412	3.17	1.63			
Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	18-30 yaş	197	1.75	1.46			
	31-40 yaş	142	1.67	1.46			
	41-50 yaş	43	2.33	1.36	3.18	.02	3>2
	51-60 yaş	30	2.27	1.95			
	Total	412	1.82	1.50			
Kaçıngan Bağlanma	18-30 yaş	197	3.14	1.63			
	31-40 yaş	142	3.20	1.71			
	41-50 yaş	43	3.21	1.37	.04	.99	
	51-60 yaş	30	3.20	1.90			
	Total	412	3.17	1.65			

Tablo 9'da yetişkin bireylerin bağlanma stilleri yaş grubu değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, güvenli bağlanma ($F_{(3,408)}$=.48; p=.70) ve kaçıngan bağlanma ($F_{(3,408)}$=.04; p=.99) stillerinde anlamlı fark elde edilememiştir. Ancak kaygılı/ikircikli bağlanma ($F_{(3,408)}$=3.18; p=.02) stilinde 41-50 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerin 31-40 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır.

Tablo 10. Bağlanma stillerinin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Eğt. Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
Güvenli Bağlanma	İlköğretim	31	2.87	1.52	3.88	.02	3>2
	Lise	32	2.50	1.44			
	Üniversite	349	3.26	1.64			
	Total	412	3.17	1.63			
Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	İlköğretim	31	1.71	1.30	.92	.40	
	Lise	32	2.16	2.02			
	Üniversite	349	1.80	1.46			
	Total	412	1.82	1.50			
Kaçıngan Bağlanma	İlköğretim	31	3.32	1.74	2.64	.07	
	Lise	32	3.78	1.60			
	Üniversite	349	3.10	1.64			
	Total	412	3.17	1.65			

Tablo 10'da yetişkin bireylerin bağlanma stilleri eğitim durumu değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, kaygılı/ikircikli bağlanma ($F_{(2,409)}$=.92; *p*=.40) ve kaçıngan bağlanma ($F_{(2,409)}$=2.64; *p*=.07) stillerinde anlamlı fark elde edilememiştir. Ancak güvenli bağlanma ($F_{(2,409)}$=3.88; *p*=.02) stilinde üniversite mezunu yetişkin bireylerin lise mezunu yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır.

Tablo 11. Bağlanma stillerinin gelir durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Gelir Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
Güvenli Bağlanma	Düşük	34	2.88	1.34	1.32	.27	
	Orta	340	3.17	1.67			
	Yüksek	38	3.50	1.37			
	Total	412	3.17	1.63			
Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	Düşük	34	2.56	1.65	6.93	.001	1>2,3
	Orta	340	1.81	1.47			
	Yüksek	38	1.26	1.45			
	Total	412	1.82	1.50			
Kaçıngan Bağlanma	Düşük	34	3.97	1.40	6.01	.003	1>2,3
	Orta	340	3.15	1.66			
	Yüksek	38	2.66	1.55			
	Total	412	3.17	1.65			

Tablo 11'de yetişkin bireylerin bağlanma stilleri gelir durumu değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, güvenli bağlanma ($F_{(2,409)}$=1.32; p=.27) stilinde anlamlı fark elde edilememiştir. Ancak kaygılı/ikircikli bağlanma ($F_{(2,409)}$=6.93; p=.001) ve kaçıngan bağlanma ($F_{(2,409)}$=6.01; p=.003) stillerinde düşük düzeyde gelir durumuna sahip yetişkin bireylerin orta ve yüksek düzeyde gelir durumuna sahip yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır.

Tablo 12. Bağlanma stillerinin ilişki süresine göre karşılaştırılması

Boyut	İlişki Süresi	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
Güvenli Bağlanma	5 yıldan az	192	3.14	1.78			
	5-10 yıl	149	3.25	1.51			
	11-15 yıl	30	3.50	1.50	1.15	.33	
	16-20 yıl	41	2.83	1.30			
	Total	412	3.17	1.63			
Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	5 yıldan az	192	1.79	1.52			
	5-10 yıl	149	1.93	1.47			
	11-15 yıl	30	1.40	1.48	1.09	.35	
	16-20 yıl	41	1.85	1.51			
	Total	412	1.82	1.50			
Kaçıngan Bağlanma	5 yıldan az	192	3.18	1.67			
	5-10 yıl	149	3.11	1.58			
	11-15 yıl	30	2.83	2.04	1.45	.23	
	16-20 yıl	41	3.61	1.46			
	Total	412	3.17	1.65			

Tablo 12'de yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ilişki süresi değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, güvenli bağlanma ($F_{(3,408)}$=1.15; p=.33), kaygılı/ikircikli bağlanma ($F_{(3,408)}$=1.09; p=.35) ve kaçıngan bağlanma ($F_{(3,408)}$=1.45; p=.23) stillerinde anlamlı fark elde edilememiştir.

Tablo 13. Bağlanma stillerinin ilişki türüne göre karşılaştırılması

Boyut	İlişki Türü	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
Güvenli Bağlanma	Flört	37	2.43	1.76	4.41	.01	2>1
	Sevgili	119	3.50	1.48			
	Nişanlı	34	3.21	1.75			
	Evli	222	3.12	1.62			
	Total	412	3.17	1.63			
Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	Flört	37	2.38	2.06	3.46	.02	1>4
	Sevgili	119	2.01	1.45			
	Nişanlı	34	1.62	1.54			
	Evli	222	1.66	1.39			
	Total	412	1.82	1.50			
Kaçıngan Bağlanma	Flört	37	4.22	1.75	5.68	.001	1>2,4
	Sevgili	119	3.04	1.51			
	Nişanlı	34	3.18	1.95			
	Evli	222	3.07	1.60			
	Total	412	3.17	1.65			

Tablo 13'te yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ilişki türü değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, güvenli bağlanma ($F_{(3,408)}$=4.41; p=.01) stilinde sevgili yetişkin bireylerin flört eden yetişkin bireylerden; kaygılı/ikircikli bağlanma ($F_{(3,408)}$=3.46; p=.02) stilinde flört eden yetişkin bireylerin evli olan yetişkin bireylerden ve kaçıngan bağlanma ($F_{(3,408)}$=5.68; p=.001) stilinde ise flört eden yetişkin bireylerin sevgilisi olan ve evli durumda bulunan yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır.

3.2. İlişki Doyumuna Dair Bulgular

Bu başlık altında, örneklem grubunu oluşturan yetişkin bireylerin ilişki doyumu demografik değişkenlere göre meydana gelen farklılaşmalar ele alınmıştır. Bu doğrultuda, cinsiyetten hareketle yapılan analizler bağımsız gruplar t testi; yaş

grubu, eğitim durumu, gelir durumu, ilişki süresi ve ilişki türünden hareketle yapılan analizler ise ANOVA ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 14. İlişki doyumunun cinsiyete göre karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	*p*
İlişki Doyumu	Kadın	214	36.88	9.71	410	-1.02	.31
	Erkek	198	37.79	8.09			

Tablo 14'te yetişkin bireylerin ilişki doyumu cinsiyet değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, kadınlar ve erkekler arasında anlamlı fark elde edilememiştir (t_{410}=-1.02; p=.31).

Tablo 15. İlişki doyumunun yaş grubuna göre karşılaştırılması

Boyut	Yaş Grb.	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
İlişki Doyumu	18-30 yaş	197	36.68	9.77	3.12	.03	2>4
	31-40 yaş	142	38.73	8.03			
	41-50 yaş	43	38.00	7.28			
	51-60 yaş	30	33.87	8.85			
	Total	412	37.32	8.97			

Tablo 15'te yetişkin bireylerin ilişki doyumu yaş grubu değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, 31-40 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerin 51-60 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır ($F_{(3,408)}$=3.12; p=.03).

Tablo 16. İlişki doyumunun eğitim durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Eğt. Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
İlişki Doyumu	İlköğretim	31	35.03	8.64	1.54	.22	
	Lise	32	36.06	8.77			
	Üniversite	349	37.64	9.00			
	Total	412	37.32	8.97			

Tablo 16'da yetişkin bireylerin ilişki doyumu eğitim durumu değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, ilköğretim, lise ve üniversite mezunu yetişkin bireylerin puanları arasında anlamlı fark elde edilememiştir ($F_{(2,409)}$=1.54; *p*=.22).

Tablo 17. İlişki doyumunun gelir durumuna göre karşılaştırılması

Boyut	Gelir Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
İlişki Doyumu	Düşük	34	31.94	9.37	10.69	.000	3>1,2 2>1
	Orta	340	37.39	8.94			
	Yüksek	38	41.47	6.20			
	Total	412	37.32	8.97			

Tablo 17'de yetişkin bireylerin ilişki doyumu gelir durumu değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, düşük düzeyde geliri olan yetişkin bireylerin orta ve yüksek düzeyde geliri olan yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde düşük; orta düzeyde geliri olan yetişkin bireylerin düşük geliri olan yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır ($F_{(2,409)}$=10.69; *p*=.000).

Tablo 18. İlişki doyumunun ilişki süresine göre karşılaştırılması

Boyut	İlişki Süresi	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
İlişki Doyumu	5 yıldan az	192	35.87	9.86	3.44	.02	3>1
	5-10 yıl	149	38.23	8.21			
	11-15 yıl	30	39.60	6.65			
	16-20 yıl	41	39.12	7.72			
	Total	412	37.32	8.97			

Tablo 18'de yetişkin bireylerin ilişki doyumu ilişki süresi değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, 11-15 yıl aralığında ilişki süresi olan yetişkin bireylerin 5 yıldan az süredir ilişkisi olan yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır ($F_{(3,408)}$=3.44; *p*=.02).

Tablo 19. İlişki doyumunun ilişki türüne göre karşılaştırılması

Boyut	İlişki Türü	n	$\bar{x}$	ss	F	*p*	Fark
İlişki Doyumu	Flört	37	26.95	9.40	32.33	.000	2,3,4>1 4>2
	Sevgili	119	35.03	8.42			
	Nişanlı	34	38.68	10.38			
	Evli	222	40.07	7.25			
	Total	412	37.32	8.97			

Tablo 19'da yetişkin bireylerin ilişki doyumu ilişki türü değişkeninden hareketle ele alınmıştır. Buna göre, sevgilisi, nişanlısı ve eşi olan yetişkin bireylerin flört sahibi olan yetişkin bireylerden; evli olan yetişkin bireylerin sevgilisi olan yetişkin bireylerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgulanmıştır ($F_{(3,408)}$=32.33; *p*=.000).

3.3. Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Bu başlık altında, örneklem grubunu oluşturan yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bu doğrultuda, bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi Pearson Korelasyon Analizi; bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisi ise çoklu regresyon analizi ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 20. Bağlanma stillerinin ilişki doyumu ile ilişkisi

		Güvenli Bağlanma	Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	Kaçıngan Bağlanma	İlişki Doyumu
Güvenli Bağlanma	R	1			
	P				
	N	412			
Kaygılı/ İkircikli Bağlanma	R	-.179**	1		
	P	.000			
	N	412	412		
Kaçıngan Bağlanma	R	-.513**	.379**	1	
	P	.000	.000		
	N	412	412	412	
İlişki Doyumu	R	.162**	-.419**	-.369**	1
	P	.001	.000	.000	
	N	412	412	412	412

Tablo 20'de yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişki ele alınmıştır. Buna göre, güvenli bağlanma (r_{412}=.162; *p*=.001) stilinin ilişki doyumu ile pozitif yönde; kaygılı/ikircikli bağlanma (r_{412}=-.419; *p*=.000) ve kaçıngan bağlanma (r_{412}=-.369; *p*=.000) stillerinin ise ilişki doyumuyla negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Tablo 21. Bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisi

Bağımsız Değişkenler	B	S.H.	*β*	t	*p*
Güvenli Bağlanma	-.16	.28	-.03	-.57	.57
Kaygılı/İkircikli Bağlanma	-1.94	.28	-.33	-6.92	.000
Kaçıngan Bağlanma	-1.42	.29	-.26	-4.83	.000
$R=.47$; $R^2=.23$; $\Delta R^2=.22$; $F_{(3,408)}=40.06$; $p=.000$					

Tablo 21'de yetişkin bireylerin bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Buna göre, kurulan modelin anlamlı olduğu ($F_{(3,408)}=40.06$; $p=.000$) bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu, bağlanma stillerinin ilişki doyumunu yordadığını göstermektedir. Ayrıca bağlanma stilleri varyansı ilişki doyumu varyansının % 22'sini açıklamaktadır ($\Delta R^2=.22$).

Bağlanma stillerinin ilişki doyumu üzerindeki bağımsız etkileri incelendiğinde; güvenli bağlanmanın ($\beta=-.03$; $p=.57$) ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Ancak kaygılı/ikircikli bağlanma ($\beta=-.33$; $p=.000$) ve kaçıngan bağlanma ($\beta=-.26$; $p=.000$) stillerinin ise ilişki doyumunu bağımsız olarak da etkilediği bulgusu elde edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişki üzerine yürütülen bu çalışmanın sonuçları tartışılmıştır. Bu doğrultuda, araştırma kapsamında elde edilen sonuçların literatür ile mukayese edilerek kıyaslanmıştır.

4.1. Bağlanma Stillerine Dair Sonuçların Tartışılması

Bu araştırmada öncelikle, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin bağlanma stilleri katılımcı grubunun demografik özelliklerine göre kıyaslanmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların bağlanma stilleri ilk olarak cinsiyete dayalı karşılaştırılmış olup anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. Bu sonuçtan hareketle hem kadınların hem de erkeklerin bağlanma stilleri bakımından benzer özellikler gösterdiğini ifade etmek mümkündür. Araştırma bağlamında tespit edilen bu bulgu, daha önce yapılmış çalışmalar ile örtüşmektedir (Hazan ve Shaver, 1987; Akbağ ve Erden-İmamoğlu, 2010; Erözkan, 2011; İlhan ve Özdemir, 2012; Karakuş, 2012; Yalçın, 2019). İlgili araştırmalarda kadın ve erkek bireylerin bağlanma stillerinin denk bulunması, bu araştırmanın cinsiyete göre elde ettiği sonuçları doğrular niteliktedir. Dolayısıyla, Van ilinde yaşayan yetişkin kadın ve erkek bireylerin bağlanma stilleri özelinde saptanan sonuçlar kendisinden önce yapılan araştırmalar ile uyumludur. Bu durum, araştırma sonuçlarının güvenirliğini göstermesi bakımından önemlidir.

Katılımcıların bağlanma stilleri yaş grubu özelinde değerlendirildiğinde, güvenli ve kaçıngan bağlanma stillerinde anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. Ancak 41-50 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli bağlanma stili 31-40 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli bağlanma stilinden anlamlı düzeyde yüksek olarak saptanmıştır. Bu bulgudan hareketle, kaygılı/ikircikli bağlanma stilinde yaş grubu daha yüksek olan bireyler lehine anlamlı sonuçlar olduğu ifade edilebilir. Bu sonucun sebebi, yaş grubuna paralel olarak yükselen genel kaygı düzeyinin bağlanma stiline de yansıması olabilir. Nitekim yapılan pek çok araştırma bu düşünceyi doğrular niteliktedir. Örneğin; Soysal ve arkadaşları (2009) tarafından yürütülen araştırmada, yaş grubu büyüdükçe kaygılı/ikircikli bağlanma

puanının da yükseldiği belirlenmiştir. Ayrıca, Kesebir ve arkadaşları (2011)'nın araştırmasında da hem bu çalışmayı hem de Soysal ve arkadaşları (2009)'nın araştırmalarını desteklercesine kaygılı/ikircikli bağlanma ile yaş grubu arasında benzer ilişki olduğu açıklanmıştır. Bu bakımdan Soysal ve arkadaşları (2009) ile Kesebir ve arkadaşları (2011) tarafından yürütülen çalışmalar, bu çalışmanın kaygılı/ikircikli bağlanma özelinde elde ettiği sonuçları desteklemektedir. Bunlara ilaveten Erözkan (2011); Kapuci (2014); Ünlü (2015); Çankaya ve arkadaşları (2017); Subaşı ve Kazan (2020) ile Koser ve Barut (2020) tarafından yürütülen araştırmalarda güvenli ve kaçıngan bağlanma stillerinde olduğu gibi yaş grubuna göre anlamlı sonuçlar bulunamamıştır. Bu bakımdan araştırmanın bağlanma stilleri ile yaş grubu arasındaki ilişkiye dair ortaya koyduğu sonuçlar, bağlanma stilleri literatürünü desteklemektedir.

Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin bağlanma stilleri eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde; kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stillerinde anlamlı sonuçlar bulunmamaktadır. Ancak üniversite mezunu yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stili lise mezunu yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinden anlamlı düzeyde yüksektir. Bu sonuçtan hareketle, eğitim durumu değişkeninin kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stillerinde anlamlı bir değişiklik göstermez iken güvenli bağlanma stilinde ise farklılıklara sebebiyet verdiği söylenebilir. Buna göre eğitim durumu yükseldikçe güvenli bağlanma düzeyinin de yükseldiği ifade edilebilir. Bu sonucun sebebi, eğitim düzeyi yükseldikçe artan bilişsel kapasite olabilir. Çünkü bireylerin bilişsel kapasitelerinin yükselmesi onları daha başarılı ve özgüvenli hale getirmektedir. Bu durum da ilgili bireylerin ilişki yürütme kapasitelerini ileri noktaya taşımış olabilir. Nitekim literatürdeki araştırmalar da bu düşünceyi destekler niteliktedir. Örneğin; İnik (2020) ve Karagöz (2021) tarafından yapılan araştırmalarda, özgüven düzeyi yükseldikçe ilişki doyumunun da yükselmiş olmasının tespit edilmesi, bu düşünce ile paralellik taşımaktadır. Ayrıca, Subaşı ve Kazan (2020) tarafından yürütülen çalışmada, bağlanma stilleri eğitim durumuna göre değerlendirilmiş olup bu çalışmaya paralel olarak üniversite mezunu yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stili lise mezunu yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla, Subaşı ve Kazan (2020)'ın araştırması ile bu çalışmanın benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca, Turanlı (2010), Çavuşoğlu (2011) Yolalan (2013), Güvendiren (2020) ile Karaşar

(2014)'ın araştırmalarında, bu çalışmanın kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stilleri özelinde elde ettiği sonuçlara benzer olarak eğitim durumuna göre anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. İlgili araştırmalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde eğitim durumuna göre edinilen sonuçların literatür ile paralel nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Katılımcı grubunun güvenli bağlanma stilinde gelir durumuna göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Ancak düşük düzeyde gelire sahip yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stilleri orta ve yüksek düzeyde gelire sahip yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stillerinden anlamlı düzeyde yüksektir. Bu sonuçlardan hareketle gelir durumu düştükçe kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma düzeyinin yükseldiği; ancak güvenli bağlanmada anlamlı bir değişiklik olmadığı söylenebilir. Dolayısıyla, gelir durumu değişkeninin kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stilleriyle doğrudan ilişkisi olduğu söylenebilir. Bu durumun sebebi, ekonomik düzeydeki yetersizlik ile beraber yaşanan pek çok olumsuz durum olabilir. Örneğin; sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin yaşadıkları problemler kapsamında sık sık aile içi sorunlar yaşanması beklenebilir. Sağlıklı aile bağları kapsamında yetişmeyen çocukların da bağlanma stillerinin güvenli bağlanmaya nazaran daha farklı şekillenmesi beklenebilir. Bu şekillenme; yetişkinlik döneminde kurulacak duygusal romantik bağların kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stilleri şeklinde gelişmesine sebep olabilir. Nitekim bağlanma stilleri üzerine yürütülen araştırmalar, bu görüşü doğrular niteliktedir. (Erözkan, 2009; Kapuci, 2014; Karaşar, 2014; Kahraman, 2015). Bu doğrultuda, araştırmanın elde ettiği sonuçların hem Erözkan (2009) hem de Karaşar (2014) tarafından yürütülen araştırmaların sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği savunulabilir.

Araştırmanın elde ettiği bir diğer sonuç, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde ilişki süresine göre anlamlı fark bulunmamasıdır. Buna göre, 5 yıldan az, 5-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl aralığında ilişki süresine sahip katılımcıların güvenli, kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stillerinin denk olduğu söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde, bağlanma stilleri ile ilişki süresi arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Kılıçarslan (2021) tarafından yürütülen çalışma, sınırlı sayıda yapılan bu

araştırmalara örnek olarak gösterilebilir. Kılıçarslan (2021)'ın araştırmasında, ilişki süresi ile bağlanma stilleri arasında bağ kurulması bu çalışma ile Kılıçarslan (2021)'ın araştırmasını ortak bir zeminde buluşturmaktadır. Ancak Kılıçarslan (2021) tarafından yürütülen araştırmada anlamlı sonuçların bulunması, bu çalışmada ise anlamlı sonuçların bulunmaması her iki çalışmayı birbirinden ayırmaktadır. Bu bakımdan, araştırmanın ilişki süresi özelinde elde ettiği sonuçların literatüre zenginlik kazandırdığı söylenebilir.

Bu araştırmanın bağlanma stilleri özelinde elde ettiği son sonuç, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinde sevgilisi olanların flört edenlerden; kaygılı/ikircikli bağlanma stilinde flört edenlerin evli olanlardan ve kaçıngan bağlanma stilinde ise flört edenlerin sevgilisi olanlar ve evlilerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulgusunun tespit edilmesidir. Bu sonuçların sebebi, flört gibi evlilik ve sevgililik öncesi dönemde çiftlerin birbirlerini yeterince tanımamaları ve gelecekten beklenti olarak yeterince net olmamaları olabilir. Bu durumlar da ilgili bireylerin kaygılı ve kaçıngan bağlanmasına sebebiyet vermiş olabilir (Yonar ve Demir, 2020; Öztürk, 2021). Bu sonuçlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, ilişki türünün bağlanma stillerinde anlamlı değişiklikler oluşturan bir değişken olduğu savunulabilir. İlgili literatür incelendiğinde, bağlanma stillerinin ilişki süresinde olduğu gibi ilişki türünde de sıkça ele alınmadığı belirlenmiştir. Bu konuda yapılan az sayıdaki incelemeden biri Batıgün ve Büyükşahin (2008)'a aittir. Ancak ilgili araştırmada ilişki türüne yönelik elde edilen sonuçların anlamlı olmaması, Batıgün ve Büyükşahin (2008)'in araştırmasını bu çalışmadan ayırmaktadır. Bu doğrultuda, araştırmanın ilişki türü özelinde elde ettiği sonuçların ilişki süresinde olduğu gibi literatürü daha zengin hale getirdiği söylenebilir.

4.2. İlişki Doyumuna Dair Tartışılması

Araştırma sürecinde, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin ilişki doyumu katılımcı grubunun demografik özelliklerine göre kıyaslanmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların ilişki doyumu ilk olarak cinsiyete dayalı karşılaştırılmış olup anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. Buna göre, kadın ve erkek bireylerin ilişki doyumlarının denk olduğu söylenebilir. Bu sonucun sebebi, günümüzde duygusal ilişkilerde kadın

ve erkeklere eşit görevlerin atfedilmesi olabilir. Kadınların ev ve çocuk bakımı ile ilgilenip erkeklerin ilişkiyi sürdürebilmek adına koruyucu davranma ve para kazanma görevleri gibi klasik düşüncelerin aksine günümüzde kadın ve erkekler bir ilişkiyi eşit şekilde paylaşmaktadır. Bu durum da içinde bulundukları romantik ilişkilerden benzer doyum almalarını sağlamış olabilir. Ayrıca, kadın ve erkeklerin bir ilişkiye başlayabilmek ve ilgili ilişkiyi sürdürebilmek için gösterdikleri çabaların da denk olması, bu sonuca zemin hazırlamış olabilir. Nitekim yapılan pek çok araştırma bu sonuç ile örtüşmektedir. Örneğin; Saraç, Hamamcı ve Güçray (2015)'ın araştırmasında yükseköğrenim gören yetişkinlerin ilişki doyumu incelenip cinsiyete göre anlamlı sonuç elde edilememiştir. Dolayısıyla, Saraç, Hamamcı ve Güçray (2015)'ın araştırması ile bu çalışmanın paralel nitelikte olduğu söylenebilir. İlaveten, Eken (2019)'in İstanbul ilindeki katılımcılar ile yürüttüğü çalışmada ve Arslan (2020)'ın genç yetişkinleri incelediği araştırmada da hem bu çalışmanın hem de Saraç, Hamamcı ve Güçray (2015)'ın araştırmasını destekleyici sonuçlar bulunmuştur. Dolayısıyla, ilişki doyumu üzerine edinilen sonuçların literatür ile uyumlu olduğu ifade edilebilir.

Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin ilişki doyumu yaş grubu özelinde değerlendirildiğinde; 31-40 yaş grubundakilerin ilişki doyumu 51-60 yaş grubundakilerin ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksek olarak bulunmuştur. Bu sonuç, genç bireylerde ilişki doyumunun ileriki yaşlara nazaran daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonucun sebebi, yaş ile paralel şekilde ilişki süresinin yükseldikçe çiftlerin heyecanını kaybetmesi ve aldıkları doyumda azalma meydana gelmesi olabilir. Ayrıca, 60 yaşın biyolojik olarak andropoz ve menopoz bağlamında sınır oluşturması da bu yaş grubundaki bireylerin ilişki doyumunun daha düşük çıkmasına sebebiyet vermiş olabilir (Güzel ve arkadaşları, 2014). Bu noktada dikkate alınması gereken bir diğer durum, yaş grubunun ilerlemesiyle sosyal ve kültürel etkinliklere ayrılan zamanın azalması neticesinde çift ilişkisinin olumsuz etkilenmesi ve ilişki doyumunun düşmesine zemin hazırlamasıdır (Saraç, Hamamcı ve Güçray, 2015). Ayrıca, 31-40 yaş grubundakilerin 31-40 yaş grubundaki bireylerin evliliklerinin yeni olması ve çocuk sahibi olunan zamanları kapsaması sebebiyle, bu yaş grubundaki bireylerin ilişki doyumu daha yüksek olarak tespit edilmiş olabilir. Nitekim Erdinç (2018) tarafından yapılan araştırmada, çocuk sahibi olmanın ilişki doyumunu yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde, araştırma

bağlamında edinilen bu sonucun daha önceki çalışmalarca sıkça saptandığı tespit edilmiştir. Nitekim, Dinçsoy (2021)'un sosyal medya kullanan bireyler üzerinde yaptığı araştırma, Dönerce-Aksoy (2018) ve Eken (2019) tarafından yapılan çalışma buna örnek olarak gösterilebilir. Bu doğrultuda, araştırmanın ilişki doyumu ile yaş grubu arasındaki ilişkiye dair ortaya koyduğu sonuçlar literatürdeki çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

Katılımcı yetişkin bireylerin ilişki doyumu eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde, anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır. Buradan hareketle, ilköğretim, lise ve üniversite mezunu yetişkin bireylerin ilişki doyumlarının benzer olduğu sonucuna varılabilir. Bu sonucun sebebi, bireylerin genellikle eğitim durumu açısından kendilerine denk insanlarla romantik ilişki kurması olabilir. Benzer eğitim düzeyine sahip çiftlerin de ilişki doyumlarının benzer olması muhtemel olmaktadır. Nitekim yapılan birçok araştırma da bu görüşü desteklemektedir (Balcı-Arvas ve Hökelekli, 2017; Kubat, 2018; Eken, 2019; Arslan, 2020). Bu doğrultuda, araştırma sonuçlarının literatürü desteklediği savunulabilir.

Araştırma kapsamında, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin ilişki doyumu gelir düzeyine göre mukayese edildiğinde, yüksek düzeyde geliri olanların ilişki doyumu düşük ve orta düzeyde geliri olanların ilişki doyumundan; orta düzeyde geliri olanların ilişki doyumu ise düşük düzeyde geliri olanların ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, ekonomik düzeye paralel olarak ilişki doyumunun da yükseldiğini göstermesi bakımından önemlidir. Maddi imkanlardaki artışın çiftlerin beraber daha çok sosyal ve kültürel etkinlikler yapmasına olanak verebilmektedir. Bu durum da içinde bulunulan romantik ilişkiyi daha canlı tutup ilişki doyumunu yükseltebilmektedir. Durualp ve arkadaşları (2017) ile Balcı-Arvas ve Hökelekli (2017)'nin araştırmalarında gelir düzeyine paralel olarak katılımcı gruplarının ilişki doyumlarının da yükseldiğinin tespit edilmesi, araştırma sonuçlarının literatürü desteklediğini göstermektedir.

Araştırma bağlamında ulaşılan bir diğer sonuç, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerden 11-15 yıl aralığında ilişki süresi olanların ilişki doyumu 5 yıldan az ilişki süresi olanların ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksek olmasıdır. Bu sonuç, ilişki süresinin ilişki doyumunda anlamlı bir değişiklik oluşturabilen bir değişken olduğunu göstermektedir. Bu sonucun sebebi, ilişkinin ilk yıllarında ayrılma ve

boşanmanın yüksek olmasından olabilir (Binay, 2018). Romantik ilişkinin ilerleyen yıllarında çiftler arasındaki rollerin oturmasına paralel olarak 11-15 yıl aralığında ilişkisi olanların ilişki doyumu yüksek bulunmuş olabilir. İlişki doyumu üzerine yapılan pek çok araştırma, ilişki doyumunun ilişki süresine göre anlamlı düzeyde farklılıklar gösterdiğini işaret etmektedir (Eken, 2019; Yılmaz, 2020). Buradan hareketle, ilişki doyumu üzerine elde edilen sonuçlar, kendisinden önce yapılan araştırmalar ile örtüşmektedir. Bu durum da araştırma sonuçlarının önemini göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Bu araştırmada, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerden sevgilisi, nişanlısı ve eşi olanların ilişki doyumu flört edenlerin ilişki doyumundan; evli olanların ilişki doyumu ise sevgilisi olanların ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. İlgili sonuçlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, çiftler arasındaki ilişkinin resmiyet kazanması ve aile onayı almasına bağlı olarak ilişki doyumunun yükseldiği söylenebilir. Bu düşünce, benzer araştırmalarca da desteklenmiştir. Örneğin; Saraç, Hamamcı ve Güçray (2015)'ın araştırmasında da evli bireylerin sevgilisi olan ve flört eden bireylere göre ilişki doyumu daha yüksek bulumuştur. Buradan hareketle, sosyal onay almanın ilişki doyumunu yükseltici etki meydana getirdiği söylenebilir. Bu sonuçlar, ilişki türü değişkenin de ilişki süresi gibi ilişki doyumunda anlamlı etkisi olduğu söylenebilir. Nitekim ilişki doyumu üzerine yürütülen çalışmalar da ilişki türü değişkeninin ilişki doyumunu anlamlı düzeyde etkilediğini göstermektedir (Saraç, 2013; Eken, 2019; Arslan, 2020). Dolayısıyla, araştırmanın ilişki doyumu özelinde elde ettiği sonuçlar, benzer nitelikli çalışmalarla paralel düzeydedir.

4.3. Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçların Tartışılması

Bu araştırmanın temel amacı, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin bağlanma düzeyleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi konu edinmektedir. Araştırma konusundan hareketle edinilen bulgular yorumlandığında, güvenli bağlanma stilinin ilişki doyumuyla pozitif yönde; kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumuyla negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, güvenli bağlanma stilinin ilişki doyumu üzerinde

anlamlı bir etkisi olmadığı; kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumunu yordadığı sonucuna varılmıştır. İlgili sonuçlar bütünsel olarak değerlendirildiğinde; bağlanma stillerinin tamamının ilişki doyumu ile ilişkili olduğu; ancak yalnızca kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumunu yordadığı söylenebilir.

Bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi değerlendiren araştırmalar ele alındığında, bu iki değişkenin sık sık bir arada değerlendirilmediği sonucuna varılmıştır. Sümer (2017) ile Toksöz ve Kolburgan (2018) tarafından yürütülen araştırmalarda, bağlanma stilleriyle ilişki doyumu arasındaki ilişki değerlendirilmiş olup bu çalışmanın sonuçlarına paralel nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca, bu araştırmalardan farklı olarak Açık (2008), Çapkın (2012) ile Curun ve Çapkın (2014) tarafından yürütülen araştırmalarda ise bağlanma stilleri evlilik doyumu ile ortak zeminde buluşturulmuş olup hem bu çalışmaya hem de Sümer (2017) ile Toksöz ve Kolburgan (2018) tarafından yürütülen araştırmaların sonuçları desteklenmiştir. Bu bakımdan araştırmanın ana amaçları kapsamında edinilen sonuçların literatür ile uyumlu olduğu söylenebilir. Ayrıca, bu sonuçlardan hareketle, Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin daha yakından tanınacağı düşünülmektedir. Bu durum da araştırma sonuçlarının önemini yükselten bir detay olarak gösterilebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yürütülen bu çalışmada elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde cinsiyete göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Buna göre, kadın ve erkeklerin güvenli, kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stilleri denktir.
2. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin güvenli ve kaçıngan bağlanma stillerinde yaş grubuna göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Ancak 41-50 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli bağlanma stili 31-40 yaş grubunda yer alan yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli bağlanma stilinden anlamlı düzeyde yüksektir.
3. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stillerinde eğitim durumuna göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Ancak üniversite mezunu yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stili lise mezunu yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinden anlamlı düzeyde yüksektir.
4. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinde gelir durumuna göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Ancak düşük düzeyde gelire sahip yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stilleri orta ve yüksek düzeyde gelire sahip yetişkin bireylerin kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stillerinden anlamlı düzeyde yüksektir.
5. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin bağlanma stillerinde ilişki süresine göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Buna göre, 5 yıldan az, 5-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl aralığında ilişki süresine sahip katılımcıların güvenli, kaygılı/ikircikli ve kaçıngan bağlanma stilleri denktir.
6. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinde sevgilisi olanların flört edenlerden; kaygılı/ikircikli bağlanma stilinde flört edenlerin evli olanlardan ve kaçıngan bağlanma stilinde ise flört edenlerin

sevgilisi olanlar ve evlilerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı sonucuna varılmıştır.

7. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin ilişki doyumu cinsiyete göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Buna göre, kadın ve erkeklerin ilişki doyumları denktir.

8. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerden 31-40 yaş grubundakilerin ilişki doyumu 51-60 yaş grubundakilerin ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksektir.

9. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin ilişki doyumu eğitim durumuna göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Buna göre, ilköğretim, lise ve üniversite mezunu katılımcıların ilişki doyumları denktir.

10. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerden yüksek düzeyde geliri olanların ilişki doyumu düşük ve orta düzeyde geliri olanların ilişki doyumundan; orta düzeyde geliri olanların ilişki doyumu ise düşük düzeyde geliri olanların ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksektir.

11. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerden 11-15 yıl aralığında ilişki süresi olanların ilişki doyumu 5 yıldan az ilişki süresi olanların ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksektir.

12. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerden sevgilisi, nişanlısı ve eşi olanların ilişki doyumu flört edenlerin ilişki doyumundan; evli olanların ilişki doyumu ise sevgilisi olanların ilişki doyumundan anlamlı düzeyde yüksektir.

13. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinin ilişki doyumuyla pozitif yönde; kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumuyla negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

14. Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerin güvenli bağlanma stilinin ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı; kaygılı/ikircikli bağlanma ve kaçıngan bağlanma stillerinin ise ilişki doyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın konusu, yetişkin bireylerde bağlanma stilleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma konusu göz önüne alındığında, ileride benzer konularda çalışma yürütecek araştırmacılara bazı öneriler verilebilir:

1. Bu araştırmada yer alan bağımlı değişkenler bağlanma stilleriyle ilişki doyumudur. Daha sonra yürütülecek araştırmalarda bu iki değişkene ek olarak; erken dönem uyumsuz şemalar, duygusal dışavurum, evlilik tipleri vb. gibi değişkenler de incelenebilir.
2. Bu araştırma, tarama modelinde planlanmıştır. İleride benzer konulu çalışmalar yapacak araştırmacılara deneme modeli de önerilebilir. Bu sayede, bağlanma stillerine ve ilişki doyumuna etki eden bağımsız faktörler derinlemesine ele alınabilir.
3. Bu araştırmanın evreni Van ilinde yaşayan yetişkin bireylerle sınırlıdır. İleride benzer konularda yapılacak çalışmalara başka gruplar özelinde ya da başka şehirler kapsamında evrenlerin tercih edilmesi konusunda öneri sunulabilir.
4. Bu araştırma, 412 kişilik katılımcı grubuyla sınırlıdır. Yüksek sayılarda kişilere ulaşmanın daha güvenilir sonuçlar vereceği bilgisi göz önüne alındığında; ileriki araştırmalar için 500 ve hatta 1000 kişinin üzerinde katılımcılara ulaşması önerilebilir.
5. Bu araştırmada edinilen veriler anket yöntemiyle toplanmış nicel verilerdir. Daha sonra yapılacak araştırmalarda katılımcı grubuyla görüşmeler gerçekleştirilerek nitel veriler de toplanabilir.
6. İleriki araştırmalarda, 64 yaş üstü kişiler ve okuma yazma bilmeyen bireylerin katılımıyla nitel çalışmalar yürütülebilir. Bu sayede, bu araştırmanın örneklemine dahil edilmeyen kişilerin bağlanma stilleri ve ilişki doyumları üzerine bulgular elde edilmiş olup literatüre verimli sonuçlar kazandırılabilir.

KAYNAKÇA

Açık, Ö. (2008). *Evlilik Uyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. & Wall, S. (1978). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of The Strange Situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Ainsworth, M. S. (1989). Attachments Beyond Infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716.

Akbağ, M., & İmamoğlu, S. E. (2010). Cinsiyet ve bağlanma stillerinin utanç, suçluluk ve yalnızlık duygularını yordama gücünün araştırılması. *Studies*, 1(3), 145-166.

Arslan, A. (2020). *Romantik ilişkilerde ilişki doyumu, irrasyonel inanışlar ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişki,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Aydoğan, B. (2020). Konum Temelli Çevrimiçi Tanişma Uygulamalarini Kadinlarin Flört Deneyimleri Açisindan Düşünmek: Tinder Ve Happn. *Moment Dergi,* 7(2), 287-313.

Bağci, R. (2012). Cahit sıtkı tarancı'nın şiirlerinde kadın, sevgili ve aşk. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 10(01), 91-109.

Balcı-Arvas, F. & Hökelekli, H. (2017). Dindarlık ile evlilik doyumu ve evlilikte sorun çözme ilişkisi üzerine bir inceleme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 129-160.

Bartholomew, K. (1990). Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7, 147- 178.

Bartholomew, K. & Horowitz, L. M. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology,* 61(2), 226-244.

Bartholomew, K., & Shaver, P. R. (1998). Methods of assessing adult attachment. *Attachment theory and close relationships*, 1998, 25-45.

Batigün, A. D., & Büyükşahin, A. (2008). Aleksitimi: Psikolojik Belirtiler ve Bağlanma Stilleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 11(3).

Bee, H.L., & Boyd, D.R. (2009). *Çocuk Gelişim Psikolojisi*. Gündüz Okhan (Çev.). İstanbul: Kaknüs yayınları.

Binay, M. (2018). Türkiye'de boşanma nedenlerinin analizi ve alternatif uyuşmazlık yöntemleri. *Ombudsman Akademik,* 5(9), 237-267.

Brennan, K. A. &Shaver, P. R. (1995). Dimensions of Adult Attachment, Affect Regulation, and Romantic Relationship Functioning. *Personality and Social Psychology Bullet*in, 21(3), 267–283.

Bretherton, I. (1992). Theorigins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759-775.

Bretherton, I. (1997). Bowlby's Legacy to Developmental Psychology. *Child Psychiatry and Human Development*, 28(1), 33–43.

Burger, J. M. (2006). *Kişilik* (Ş. Deniz, E. Sarıoğlu, Çev.) Kaknüs Yayınları.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum.* (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Collins, N. L. & Feeney, B. C. (2004). Working Models of Attachment Shape Perceptions of Social Support: Evidence from Experimental and Observational Studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87(3), 363-383.

Collins, W. A. (2003). Morethanmyth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal Of Research On Adolescence, 13*(1), 1-24. https://doi.org/10.1111/1532-7795.1301001.

Curun, F. (2001). *Theeffects of sex is mand sex role orientation on romantic relationship satisfaction*, Unpublished master's thesis. Middle East Technical University, Ankara.

Curun, F. & Çapkın, M. (2014). Romantik Kıskançlığın Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 34(1), 1-22.

Cüceloğlu, D. (2017). *Evlenmeden önce* (No. s 69). Remzi Kitabevi.

Çankaya, S., Yılmaz, S. D., Ruveyde, C. A. N., & Kodaz, N. D. (2017). Post partum depresyonun maternal bağlanma üzerine etkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi,* (4), 232-240.

Çapkın, M. (2012). *Romantik kıskançlığın, bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çavuşoğlu, Z. Ş. (2011). *Bağlanma stilleri evlilik uyumu ve aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çelebi, B. M., & Polat, A. (2019). Çocukluk çağı travmatik yaşantıların, yetişkin bağlanma stillerinin ve psikolojik iyi oluşun evlilik doyumu üzerindeki etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, *5*(1), 29-34.

Çelimli, Ç. (2022). *Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve kendine saygı ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide aldatılma algısının aracı rolü,* Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çopur, U. (2020). *Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ile etkileşim kaygısı ve bilinçli farkındalığın ilişki,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Davis, M. H., & Oathout, H. A. (1987). Maintenance of satisfaction in romantic relationships: Empathy and relational competence. *Journal of personality*

and social psychology, 53(2), 397-410. https://doi.org/10.1037/0022-3514.53.2.397.

Demirtaş, S.C. & Tezer, E. (2012). Romantic Relationship Satisfaction, Commitment To Career Choices And Subjective Well-Being. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 46:pp.2542-2549.

Dinçsoy, B. (2021). *Sosyal medya bağımlılığının romantik ilişkilerdeki güven duygusu ve ilişki doyumu açısından incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Dönerce-Aksoy, A. (2018). *Obsesif kompulsif bozukluk (OKB) tanısı almış hastalarda yaşam kalitesi, romantik ilişki doyumu ve ilişki niteliğinin arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Durualp, E., Kaytez, N., & Girgin, B. A. (2017). Evlilik doyumu ve maternal bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi,* 18(2).

Eken, Ö. (2019). *Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdinç, İ. (2018). *Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasında ki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. International *Journal Of Eurasia Social Sciences*, *2011(3),* 60-74.

Ezer, E. (2017). Yetişkinlerde Bağlanma ile İlişki Doyumu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fincham, F. D., Hall, J., & Beach, S. R. (2006). Forgiveness in marriage: Current status and future directions. *Family Relations*, *55(4*), 415-427. https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2005.callf.x-i1.

Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education.* New York: Mc-Graw-Hill International Edition.

George, D.& Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference*. Boston: Pearson.

Girgin, B. & Şik, B. A. (2018). Çatalca'da yaşayan evli bireylerin bağlanma stilleri, romantik kıskançlık düzeyleri ve evlilik doyumları arasındaki ilişki. *Aydın Sağlık Dergisi*, *4*(2), 41-54.

Griffin, D. W. & Bartholomew, K. (1994). Models of The Self and Other: Fundamental Dimensions Underlying Measures of Adult Attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(3), 430-445.

Güvendiren, H. (2020). *Gemi adamlarında bağlanma stilleri ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün ruhsal belirtilerle ilişkisi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güzel, V., Çabalar, M., Selçuk, Ö., Topçular, N. S., Bozkurt, D., Güveli, B., & Yayla, V. (2014). Nörolojik Özürlülüğün 16 Aralık 2010 Tarihli Özürlülük Ölçeğine Göre Değerlendirilmesi. *Istanbul Medical Journal*, *15(3),* 178-182.

Hamamcı, Z. & Esen-Çoban, A. (2010). Dysfunctional Relationship Beliefs Of Late Adolescence in Adjustment To University. *Procedia Social and Behavioral Sciences,* 2:pp.300–304.

Hazan, C. & Shaver, P. R. (1987). Romantic Love Conceptualized as An Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.

Hazan C. &Shaver P. R. (2000). Bağlanma: Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve. (A. Dönmez, Çev.). *Türk Psikoloji Bülteni*, 6(16-17), 29-50.

Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and Family, 50(1*), 93-98. doi: 10.2307/352430.

Howard, M. S. & Medway, F. J. (2004) Adolescents' Attachment and Copingwith Stress. *Psychology in The Schools*, 41, 391-402.

İlhan, T., & Özdemir, Y. (2012). Beliren Yetişkinlerde Yaş, Cinsiyet ve Bağlanma Stillerinin Kimlik Statüleri Üzerindeki Yordayıcı Rolü. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,* (19), 227-241.

İnik, A. (2020). *Çocukluk çağı travmatik yaşantıların, yetişkinlik dönemi özgüven ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Kahraman, S. (2015). *Ergenlerde bağlanma stillerinin saldırganlık davranışları ve depresyon düzeyi ile ilişkisi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kapuci, O. (2014). *Evli çiftlerin evlilik kalitesi ve bağlanma stillerinin demografik özellikler açısından incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karagöz, M. (2021). *Toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel doyum ve özgüven arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Arasındaki İlişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 33-46.

Karaşar, B. (2014). Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 27-49.

Kesebir, S.,Kavzoğlu, S. Ö., & Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar,* 3(2), 321-342.

Kesebir, S., Kökçü, F., ve Dereboy, F. (2012). Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Yeni Sempozyum*, 2012; 50(2), 99-104.

Kılıçarslan, İ. (2021). *Genç yetişkinlerin romantik ilişkide akılcı olmayan inançları, stresle başa çıkma tarzları ve erken dönem uyumsuz şemaları arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gedik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Koser, İ. E., & Barut, Y. (2020). Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri, Problem Çözme Becerileri ve Bağlanma Stilleri İlişkisi. *OPUS International Journal of Society Researches,* 15(23), 1765-1789.

Kubat, D. E. (2012). *Evli bireylerde aldatma eğilimi ve evlilik doyumu ilişkisinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kul, S. (2014). Uygun istatistiksel test seçim kılavuzu, guideline for suitable statistical test selection. *Plevra Bülteni, 8(2),* 26-29.

Lau, W., & Peterson, C. C. (2011). Adults and children with Asperger syndrome: Exploring adult attachment style, marital satisfaction and satisfaction with parenthood. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 5(1), 392-399.

Ogan, S. (2021). *Üniversite öğrencilerinin ilişkileri sürdürme stratejilerinin, bağlanma stilleri, romantik ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde öz yeterlik ile arasındaki ilişkilerin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Özkan F. F. (2021). *18-64 Yaş Arası Genç Erişkinlerde Sosyal Medya Bağımlılığı ve Sağlık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış tıpta uzmanlık tezi. Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.

Öztahtacı, D. (2017). *Evli kadınlarda evlilik doyumu, yetişkin bağlanma stilleri ve depresyon düzeyinin ilişkisinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Öztürk, I. H. (2021). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin benlik saygısı ve bağlanma biçimleri ile arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Power, O. (2019). *An Investigation of the Association between Adult Attachment Styles, Emotional Intelligence and Marital Satisfaction as an outcome* (Doctoral dissertation, Dublin, National College of Ireland).

Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Saraç, A., Hamamcı, Z., & Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal,* 5(43), 69-81.

Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler,*

Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Satıcı, B. & Deniz, M.E. (2018). Cinsiyetin Romantik İlişki Doyumu Üzerindeki Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *İlköğretim Online*, 17(2): 1077-1095.

Shaver, P. R. &Brennan, K. A. (1992). Attachment Styles and the "Big Five" Personality Traits: Their Connections with Each Other and with Romantic Relationship Outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(5), 536-545.

Shaver, P., Hazan, C. & Bradshaw, D. (1988). Love As Attachment: The Integration Of Three Behavioral Systems. Ed. R.J. Sternbergand M.L. Barnes, The Psychology Of Love, Yale University Press, New York.

Soysal, A. Ş., Özçelik, A., Arhan, E., İşeri, E., Gücüyener, K. (2009). Bir olgu sunumu eşliğinde tepkisel bağlanma bozukluğunun gözden geçirilmesi. *Türkiye Klinikleri Pediatri Dergisi*; 18:248-252.

Subaşı, N. G. & Kazan, H. (2020). Çocukluk dönemi bağlanma stillerinin yetişkin iletişimindeki etkisi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(2), 147-162.

Sümer, S. (2017). *Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

Sümer, N. & Güngör, D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemi Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.

Syed, M. & McLean, K. C. (2017). Erikson's Theory of Psycho social Development. https://doi.org/10.4135/9781483392271.n178.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. (6th Edition). Boston: Pearson.

Terzi, S. & Özbay, Y. (2016). Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğinin Geliştirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(13).

Toksöz, İ. & Kolburan, Ş. G. (2018). Evli bireylerde bağlanma stiller ve bilişsel esnekliğin ilişki doyumuna etkisi. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 4(2), 17-34.

Turanlı, P. (2010). *Orta yetişkinlikte evlilik uyumu ile benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin saptanması,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ünlü, F. (2015). *Ebeveyni boşanmış bireylerde; benlik saygısı, yalnızlık ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Van Rosmalen, L., Van Der Veer, R., & Van Der Horst, F. (2015). Ainsworth's Strange Situation Procedure: The Origin Of An Instrument. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 51(3), ss. 261–284. doi:10.1002/jhbs.21729.

Yalçın, C. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin ebeveyn bağlanma stilleri ile sosyal kaygı düzeylerinin incelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yalçıntaş, M. (2019). *Fen bilimleri öğretiminde kuantum öğrenme modeli kullanmanın ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin akademik merak, kaygı, özyeterlik ve başarı düzeylerine etkisi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yavuz, T. (2018). *Üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu ve bağlanma stilleri arasındaki bağlantı,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yazıcıoğlu, Y., ve Erdoğan, S., (2004). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldız, A. D. (2017). Kerime Nadir Romanlarında "Ortak Yapı" ve Ortak Yapıda Yorumlanan "Aşk'tan Evlilik'e" Meselesi.

Yılmaz, B. (2020). *Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki doyumunun yordayıcısı olarak benlik ayrımlaşması, otantiklik ve depresyon,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Yolalan, H. (2013). *Ergenlerde depresyon ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yonar, S., & Demir, İ. (2020). Beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın yordanmasında bağlanma ve flört kaygısının rolü. Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(2), 517-542.

Zarrin, S. A. (2020). The Prediction of Marital Satisfaction based on Communication Patterns, Attachment Styles, and Psychological Hardiness.

Wellington, J. (2006). *Educational research: contemporary issues and practical approaches*. London: Continuum.

EKLER

Ek-1: Etik Kurul Onayı

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

Toplantı No	Toplantı Tarihi	Toplantı Saati	Toplantı Yeri
2023 – 08	20.10.2023	14.00	Online

KARAR NO: 2023-08-57: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 211424057 numaralı öğrencisi Mansur KILIÇ' ın "Yetişkin Bireylerde Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, İGÜ Etik Kurulumuzun 11.08.2023 tarih ve 2023-06 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Rektör Yardımcısı
Prof. Dr. Nuri KURUOĞLU

20.10.2023

Cihangir Mah. Şehit Jandarma Komando Er Hakan Öner Sokak No:1 34310 Avcılar / İSTANBUL
Tel: (+90212) 422 70 00 Faks: (+90212) 422 74 01
www.gelisim.edu.tr https://(birim).gelisim.edu.tr (birim)@gelisim.edu.tr

Ek-2: Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet:

- Kadın
- Erkek

Yaş Grubu:

……

Eğitim Durumu:

- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Üniversite

Gelir Durumu:

- Düşük (Gelir giderden az)
- Orta (Gelir gidere eşit)
- Yüksek (Gelir giderden fazla)

İlişki Süresi:

…… yıl……..…..ay

İlişki Türü:

- Flört
- Sevgili
- Sözlü
- Nişanlı
- Evli

Ek-3: Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği

		Doğru	Yanlış
1.	Kendimi rahat bırakıp başka insanlara bağlanmak zor gelir.		
2.	İhtiyacın olduğunda başkaları asla orada olmaz.		
3.	Başkalarına rahatça bağlanırım.		
4.	İhtiyacım olduğunda baŞkalarının yanımda olacağını bilirim.		
5.	İhtiyacım olduğunda başkalarının yanımda olacağına her zaman güvenebileceğimden emin değilim.		
6.	Başkalarına tümüyle güvenmek zor gelir.		
7.	Sıklıkla terk edilme kaygıları yaşamam.		
8.	Sıklıkla birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği endişesine kapılırım.		
9.	Başkalarının benimle benim istediğim kadar yakınlık kurmadıklarını düŞünürüm		
10.	Sıklıkla birlikte olduğum kişinin benimle kalmak istemeyeceği endişesi yaşarım		
11.	Başka bir insanla tümüyle bütünleşmek isterim		
12.	Başka bir insanla tümüyle bir olma arzum insanları benden uzaklaştırır		
13.	Başkalarıyla yakın ilişkiler kurmayı kolay bulurum.		
14.	Başka birinin benimle çok yakın olma isteğinden rahatsız olmam.		
15.	BaŞka birinin benimle çok yakınlaŞması beni endiŞelendirir.		
16.	Başka birini kendime yakınlaştırmak konusunda rahatımdır.		
17.	Sıklıkla birlikte olduğum kişi benimle benim kendimi rahat hissedebileceğimden daha çok yakınlaşmak ister.		
18.	Sıklıkla birlikte olduğum kişi ile onun kendini rahat hissettiğinden daha yakın olmak isterim.		

Ek-4: İlişki Doyumu Ölçeği

		Düşük						Yüksek
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
1.	Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?							
2.	Genel olarak ilişkiniz sizing için ne kadar doyurucu?							
3.	Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?							
4.	Ne kadar sıklıkla "keşke bu ilişkiye hiç girmeseydim" diyorsunuz?							
5.	İlişkiniz, ilişkiye başlarken sahip olduğunuz beklentileri ne ölçüde karşılıyor?							
6.	Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?							
7.	İlişkinizde ne kadar probleminiz var?							